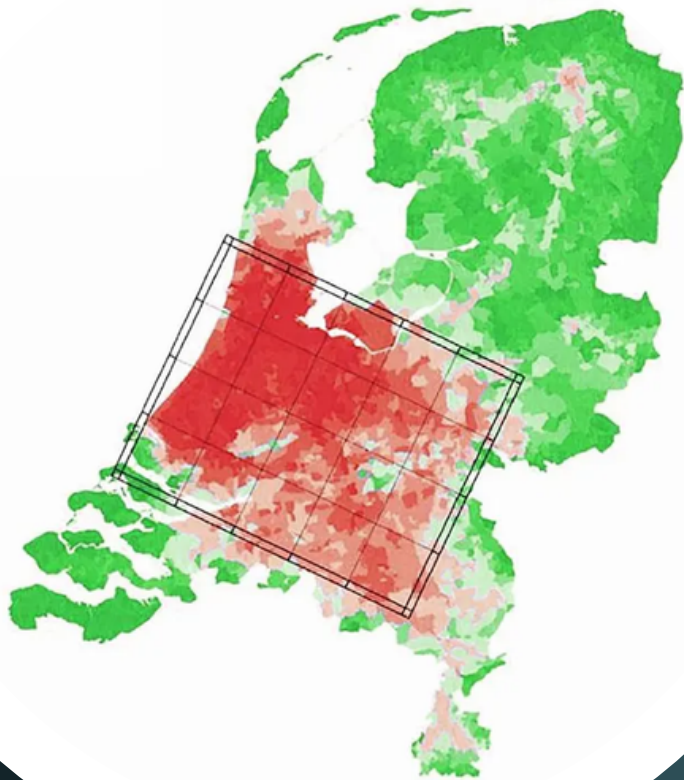

DE REGIOLOBBY

EEN ONDERZOEK NAAR DE VERSCHILLENDE HAAGSE LOBBY'S
VAN DE NEDERLANDSE PROVINCIES

**ERASMUS
UNIVERSITEIT
ROTTERDAM**

Pieter-Paul Koeijmans

SNR: 473778

Scriptiebegeleider: Lizet Kuitert

31 MAART 2024

Voorwoord

Met deze scriptie komt er een einde aan mijn studententijd, die zich steeds verder van mijn geboorteplaats plaatsvond. Opgegroeid in Maastricht, een bachelor in Tilburg, een master in Rotterdam en een afstudeerstage in Den Haag. De verbinding tussen al die steden liep als een rode draad door mijn studententijd. Dat ik mijn masterscriptie zou schrijven over de verschillen tussen deze plekken vanuit bestuurskundig opzicht stond al vrij snel vast.

Het hielp enorm dat mijn stage plaatsvond op de Public Affairs-afdeling van de Provincie Limburg in Den Haag. Mijn collega's hebben me snel op weg geholpen in de bijzondere Haagse lobbywereld en ik voelde me al heel snel thuis. Ik ben hun veel dank verschuldigd voor de hulp aan deze scriptie en de ontzettend leerzame tijd. Dat ik zelfs in mijn werk Maastricht en Den Haag zou kunnen combineren, had ik nooit gedacht.

Dat ik na – en misschien wel dankzij – het schrijven van deze scriptie een baan heb gekregen als PA-adviseur bij de Provincie Limburg is de kers op de taart. Het is een privilege om elke werkdag de Tweede Kamer en Nieuwspoort binnen te mogen lopen om te Limburgse belangen te behartigen. Vooral om te laten zien dat die eigenzinnige provincie toch best wel kansen biedt voor heel Nederland en meer in zich heeft dan alleen vlaai en carnaval.

Als laatste wil ik graag mijn scriptiebegeleider Lizet Kuitert bedanken voor de goede begeleiding. Het ging niet altijd zonder slag of stoot, maar de begeleiding was altijd flexibel en de feedback positief. Zonder deze begeleiding had ik dit nooit gered. De laatste maanden waren – zeker op persoonlijk vlak – niet altijd de makkelijkste. Maar zoals ze in Maastricht zeggen: *'Noets de mood verlore heet.'*

Pieter-Paul Koeijmans

Maastricht, maart 2024

Samenvatting

Er is recentelijk een maatschappelijk debat ontstaan omtrent Nederlands regionaal beleid. Het rapport 'Elke regio telt' liet zien dat er grote verschillen tussen Nederlandse regio's zijn, die sommige als onrechtvaardig zien. Het werd een thema voor de recente Tweede Kamerverkiezingen. Regio's proberen hier op in te spelen door te lobbyen in Den Haag. De manier waarop ze zich daar positioneren en welke strategieën ze daarvoor gebruiken, is echter nog onbekend. De hoofdvraag luidt daarom: *Op welke manier verhoudt de positionering van Nederlandse provincies zich tot hun lobby richting 'Den Haag'?*

Door middel van interviews met Public Affairs-adviseurs (in de volksmond 'lobbyisten') en beleidsdocumenten van verschillende provincies is geanalyseerd op welke manier provincies zich positioneren en waarom ze bepaalde strategieën daarvoor gebruiken.

Er zijn verschillende manieren om naar regionale welvaartsontwikkeling te kijken. Enerzijds het principe waarbij iedere regio even welvarend zou moeten zijn (homogeen), en anderzijds het principe waarbij verschillen tussen regio's evident zijn (heterogeen). De afgelopen decennia zijn er in Nederland een aantal groeikernen ontstaan (Schiphol, Brainport) die de welvaart voor heel Nederland flink hebben doen toenemen, maar waardoor er ook verschillen zijn ontstaan tussen regio's. Heterogeen beleid heeft de afgelopen jaren de overhand gehad. De verwachting was dat provincies buiten de Randstad zich zouden positioneren met homogeen beleid, omdat zij zich richten op het rechte trekken van scheefgroei tussen regio's. Groeikernen zoals Noord-Brabant en Utrecht focussen in hun lobby naar verwachting juist op heterogeen beleid, zodat de investeringen in hun regio blijven. Deze verwachtingen kwamen beide uit.

Dit kan bewerkstelligt door middel van top-down beleid, waarbij het Rijk de regie heeft over regionaal beleid, of bottom-up beleid waarbij de regio zelf autonoom beleid kan uitvoeren. Alle geanalyseerde provincies geven aan dat het Rijk nu aan zet is om de regie te nemen op regionaal beleid. Alleen Limburg koos voor een positionering met zowel bottom-up als top-down beleid. Volgens respondenten komt dit door de politieke spanning die op dit moment op het regionaal beleid heerst, het is daarmee makkelijker om iets van het Rijk te vragen.

De verwachting was dat provincies buiten de groeikernen hun lobbyboodschap op een negatieve manier zouden brengen, en met een directe, aanvallende en samenwerkende lobbystrategie. Zij lobbyen immers voor een verandering in regionaal beleid, waar volgens de literatuur deze strategieën bij horen. Provincies met groeikernen lobbyen naar verwachting juist een positieve boodschap en een indirecte, verdedigende solo-lobbystrategie om het huidige regionale beleid omtrent investering in groeikernen te behouden. Dit onderzoek wijst uit dat de frames en

strategieën niet verschillen per provincie, maar iedereen een negatief frame gebruikt met een directe, aanvallende en samenwerkende strategie.

De hoofdconclusie is dat regio's verschillende doelen en positioneringen hebben, maar deze positioneringen geen invloed hebben op de framing en strategieën van de provincies in lobby richting Den Haag. Door de politieke spanning omtrent regionaal beleid lobbyen de regio's met een negatief frame en directe, aanvallende en samenwerkende strategie. Regio's positioneren zich wel verschillend afhankelijk van hun geografische ligging, maar het regionale beleid in Den Haag staat onder dusdanige spanning volgens respondenten dat iedere regio hetzelfde soort frame en strategie kiest. Daarnaast heeft dit onderzoek inzicht geboden in de dynamiek van de provinciale lobby's.

Hieruit volgt de aanbeveling dat het voor provincies zo vroeg mogelijk moeten signaleren wanneer de politieke spanning op een dossier stijgt, om zo vroeg mogelijk een directe, aanvallende en samenwerkende strategie in te zetten. Daarnaast is het advies om zo vaak mogelijk een coalitielobby op te zetten. Politici zijn ontvankelijker voor de boodschap als het van meerdere stakeholders komt. Samen sta je sterker in de lobbywereld.

Vervolgonderzoek zou zich met name kunnen richten op de nieuwe trends in het regionale beleid van Nederland en de lobbystrategieën van provincies in zijn algemeenheid.

Inhoud

Voorwoord	1
Samenvatting.....	2
1. Inleiding	6
1.1 Probleem- en vraagstelling.....	7
1.2 Wetenschappelijke relevantie	8
1.3 Maatschappelijke relevantie	9
1.4 Leeswijzer	9
2. Theoretisch kader	10
2.1 Regionale welvaartsontwikkeling	10
2.2 Positionering van de regio	11
2.2.1 Homo- en heterogene regionale ontwikkeling.....	12
2.2.2 Regionale ontwikkeling met een top-down en bottom-up benadering.....	13
2.2.3 Vier perspectieven op de regio	14
2.2.4 Framing	16
2.3 Strategieën.....	17
3. Methoden.....	20
3.1 Onderzoeksmethoden	20
3.2 Operationalisering.....	21
3.3 Casusselectie	24
3.4 Data-analyse.....	25
3.5 Betrouwbaarheid en validiteit	25
3.6 Ethiek en privacy	26
4. Resultaten	27
4.1 Documentenanalyse	27
4.2 Drie regio's verder uitgediept.....	30
4.2.1 Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN).....	30
4.2.2 Noord-Brabant.....	32
4.2.3 Limburg	34
4.3 Analyse.....	36
5. Conclusie en aanbevelingen	39
5.1 Discussie en vervolgonderzoek	40
Literatuurlijst.....	42
Bijlagen.....	46
Bijlage 1: Lijst van respondenten	46

Bijlage 2: Lijst met documenten.....	46
Bijlage 3: Codeboom.....	47
Bijlage 4: Interviewschema.....	49

1. Inleiding

In maart 2023 is het rapport *'Elke regio telt!'* gepubliceerd.¹ De auteurs constateren onwenselijke welvaartsverschillen tussen enerzijds economische kerngebieden als de Randstad en regio Eindhoven, en anderzijds perifere regio's zoals Noord-Nederland en Zuid-Limburg. Van den Berg en Kok (2021) geven een eerste opzet met drie mogelijke redenen. Verschillen in bevolkingssamenstelling, specifieke regionale problemen, maar vooral het hardnekkige gevoel van 'het er niet toe doen'.

Wetenschappelijk is de tegenstelling tussen 'regio en Randstad' of 'stad en platteland' nog weinig onderbouwd en vooral een 'kloofinstinct' (De Voogd, 2022). Een tweedeling communiceert makkelijk (Molema, 2023). Toch concluderen Molema (2023) en Van den Berg en Kok (2021) dat er wel degelijk grote verschillen zijn die 'principiële niet te rechtvaardigen zijn'. Zo krijgt de Randstad bijvoorbeeld 72% van de infrastructurele overheidsinvesteringen (De Voogd & Cuperus, 2021).

Van den Berg en van Vulpen (2019) stellen dat er een groeiende kloof voordoet tussen zogenaamde bruisgebieden en krimpregio's. Volgens hen is er binnen Europa een niet te missen scheidslijn ontstaan. In veel landen draait de verkiezingsstrijd recent deels uit op een confrontatie tussen de grootstedelijke bovenlaag en de 'provincie', die zich verwaarloosd voelt (De Voogd & Cuperus, 2021). Er zijn aanwijzingen dat naarmate globalisering voortschrijdt, de economische, culturele en politieke scheidslijnen op regionaal niveau scherper worden. Dergelijke ontwikkelingen doen zich ook voor in Nederland (Milkowski, 2021).

Niet alleen wetenschappelijk is er steeds meer aandacht voor deze ontwikkeling, ook politiek-maatschappelijk is er steeds meer aandacht voor. De tweedeling is zelfs een van de redenen dat de BoerBurgerBeweging (BBB), de grootste fractie in de Eerste Kamer, is opgericht (BBB, 2023). Ook richting de Tweede Kamerverkiezingen lijken veel partijen in hun verkiezingsprogramma's veel aandacht vrij te maken voor verschillen tussen regio's in Nederland. Het CDA (2023) presenteert hun plan *'Voor Heel Nederland'*, waarin regionaal beleid centraal staat. PvdA/GroenLinks (2023) spendeert een volledig hoofdstuk in hun verkiezingsprogramma aan regio's en de verschraving van voorzieningen in de regio krijgen aandacht bij vrijwel iedere partij. Het speelde tijdens de afgelopen verkiezingen ook een belangrijke rol in het stemgedrag (Ipsos, 2023).

¹ Geschreven door de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (Rli), Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) en de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS).

1.1 Probleem- en vraagstelling

Overheidsbeleid omtrent verschillen tussen regio's heeft sinds de Tweede Wereldoorlog verschillende vormen aangenomen. Zo werd er in de jaren '50 gefocust op het creëren van arbeidsplaatsen in de regio om welvaartsverschillen in het land weg te nemen. Vanaf de jaren '80 kwam er daarentegen een focus op efficiëntie en groeikernen, waarbij het idee is dat het hele land profiteert. De algemene welvaart neemt evenredig toe, dus ook in de regio's daarbuiten was de gedachte. Het toont kenmerken van New Public Management (NPM), iets dat het rapport '*Elke regio telt*' als theoretische basis gebruikt (Molema, 2023). Er lijkt een omslag plaats te vinden waarin er weer meer aandacht voor evenredige welvaartsontwikkeling is en er wordt gepleit voor meer investeringen in de regio (De Voogd, 2022; Molema, 2023). Dit komt bijvoorbeeld tot uiting in de recente 'Regio Deals' van de Rijksoverheid.

Hoewel deze omslag wetenschappelijk nog in de kinderschoenen staat, proberen provincies hier wel op in te spelen (De Voogd & Cuperus, 2021). Zij zien het als een kans om evenredige regionale ontwikkeling weer te agenderen op de Haagse agenda. Dit gebeurt met name door middel van Public Affairs-adviseurs (PA) die namens de provincies in Den Haag gestationeerd zijn (Geerts, 2022; Sisto, 2018; Molema, 2023). *Public affairs* is het proces van inspelen op politieke besluitvorming ten behoeve van een (maatschappelijke) organisatie (Harris & Fleischer, 2005). Het is een bredere term voor - maar geen synoniem van - 'lobbyen' (McGrath et al., 2010). Het aantal PA-adviseurs is bij provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO)² de laatste jaren flink toegenomen (Korteweg, 2018; IPO, 2022). Dit duidt mogelijk op een steeds uitgebreidere lobby vanuit de provincies in Den Haag. Op welke manier en met welke strategie Nederlandse provincies zich in 'Den Haag' positioneren om de welvaart in hun eigen provincie te bevorderen is echter nog onbekend, zeker in het kader van de hiervoor omschreven omslag in de visie op regionale welvaartsontwikkeling (Geerts, 2022; Sisto, 2018).

Dit onderzoek zal zich richten op die laatste vraag. Het doel is enerzijds om te identificeren op welke manier Nederlandse provincies hun regio in 'Den Haag' ten opzichte van Rijksbeleid positioneren in het licht van recente ontwikkelingen omtrent regionaal beleid. Dit gaat met name over de vraag op welke manier Rijksbeleid zich verhoudt tot regionaal beleid en op welke manier regionale welvaart verdeeld zou moeten worden. Anderzijds is het doel te onderzoeken hoe deze positionering zich verhoudt tot de lobbystrategie die ze gebruiken om die positie te verwerven. Met

² Het Interprovinciaal Overleg (IPO) is het samenwerkingsverband tussen de twaalf Nederlandse provincies.

andere woorden, op welke manieren positioneren provincies zich in Den Haag en welke strategieën gebruiken ze daarvoor?

Het doel is nadrukkelijk niet om de eerder genoemde kloof tussen regio's in Nederland en de mogelijke trendbreuk in de visie op regionale ontwikkeling te bewijzen. Het is echter wel een aanleiding om in dit kader inzichtelijk te maken op welke manier de regio's zich in 'Den Haag' positioneren en met welke strategie.

Hieruit volgt de volgende hoofdvraag: *Op welke manier verhoudt de positionering van Nederlandse provincies zich tot hun lobby richting 'Den Haag'?* Dit antwoord wordt omschreven door middel van de volgende deelvragen:

1. Welke visies hebben de Nederlandse provincies op de welvaartsverdeling tussen regio's?
2. Welke positioneringen nemen de provincies aan ten opzichte van 'Den Haag' en waarom?
3. Op welke manier brengen de provincies hun lobbyboodschap over?
4. Welke strategieën gebruiken provincies om te lobbyen en waarom?

1.2 Wetenschappelijke relevantie

Wetenschappelijke literatuur met betrekking tot de manier waarop Nederlandse regio's zich positioneren en lobbyen bij de centrale overheid is beperkt (Timmermans, 2015). Er bevindt zich echter een grote hoeveelheid literatuur over belangenbehartiging in de Europese Unie (Van Schendelen, 2012). Binnen Nederland is deze literatuur echter beperkt en niet één op één toepasbaar, omdat het Europese speelveld vele malen groter is, met andere actoren en procedures (Klüver et al., 2015). Dit onderzoek voegt daarmee een Nederlands perspectief toe aan de literatuur over belangenbehartiging en lobby.

Daarnaast is de invloed van belangenbehartiging en lobbyen moeilijk meetbaar (Geerts, 2020; Timmermans, 2018). Lobbyen vindt vaak plaats in de spreekwoordelijke wandelgangen van de politieke arena, waar gesprekken tussen belangengroepen en politici zich onttrekken aan de openbaarheid (Harris & Fleischer, 2005). Deze interacties zijn fundamenteel voor de werking van democratische besluitvormingsprocessen, maar maken het moeilijk om deze interacties wetenschappelijk te kwantificeren (Lock & Davidson, 2023). Dit onderzoek zal de interacties tussen lobbyisten en politici inzichtelijk maken, ondanks hun doorgaans verborgen aard. Dit wordt mogelijk gemaakt door de unieke gelegenheid om interviews af te nemen met personen die openhartig over hun vakgebied kunnen spreken. Deze aanpak zal verder worden uitgediept in hoofdstuk 3. Het inzichtelijk maken van deze interacties, maakt het een waardevolle toevoeging aan de bestuurskundige literatuur.

Als laatste wordt er vaak naar (verschillen tussen) regio's gekeken vanuit geografisch of economisch oogpunt (Tödtling, 2010). Dit onderzoek pakt (regionaal) beleid als uitgangspunt en bekijkt regio's daarmee vanuit bestuurskundig en politiek opzicht.

1.3 Maatschappelijke relevantie

De positie van Nederlandse regio's en de verdeling van welvaart daartussen vormt een actueel en politiek beladen thema, zoals onderstreept door recente verkiezingsuitslagen en opiniepeilingen (Ipsos, 2023). Deze aandacht wijst op de maatschappelijke relevantie van het onderwerp. In deze context is het onderzoek naar de lobby en positionering van Nederlandse regio's niet alleen van belang voor beleidsmakers, maar ook voor een veel breder publiek. De dynamiek van regionale ontwikkeling en welvaartsverdeling raakt uiteindelijk de gehele bevolking.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt het theoretisch kader toegelicht waarin gekeken wordt naar verschillende posities van een regio en welke lobbystrategieën regio's kunnen gebruiken. In hoofdstuk drie wordt vervolgens uitgewerkt welke onderzoeksmethoden er gebruikt worden om deze posities en strategieën voor de Nederlandse provincies te verzamelen en analyseren. De resultaten van het onderzoek zijn terug te lezen in hoofdstuk vier. Hoofdstuk vijf bevat tenslotte de conclusie en een kritische reflectie op de resultaten.

2. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk is verdeeld in drie delen. Als eerste zullen twee doelen worden omschreven die regio's kunnen hebben ten aanzien van regionale ontwikkeling. Als tweede zullen de verschillende posities worden toegelicht die een regio kan aannemen ten aanzien van regionale beleid en hoe ze die positionering kunnen verkondigen. Aan de hand hiervan zal in het laatste deel worden beschreven welke strategieën kunnen gebruiken en hoe die zich tot elkaar verhouden.

2.1 Regionale welvaartsontwikkeling

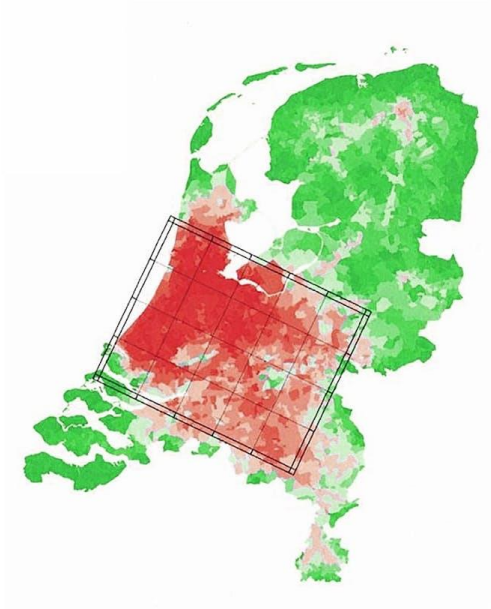
Voortvloeiend uit de recente ontwikkelingen uit hoofdstuk 1 en relevante wetenschappelijke literatuur, onderscheidt dit onderzoek twee doelstellingen die regio's kunnen nastreven in hun lobbyactiviteiten richting de centrale overheid in Den Haag.

Enerzijds kan een regio streven naar het versterken van haar economische positie en daarmee een significante bijdrage leveren aan de nationale welvaart (Ascani et al., 2012). Dit doel is voortvloeit uit de traditionele definitie van regionale ontwikkeling, waarbij investeringen in economische groeigebieden aan ten grondslag liggen. Het onderliggende principe hierbij is dat de algehele nationale welvaart toeneemt door het stimuleren van economische groei in bepaalde kerngebieden, waardoor indirect alle regio's profiteren. Deze benadering van regionale ontwikkeling is gericht op het economische voordeel op macro-niveau, waarbij de focus ligt op de algemene groei van de economie (Stimson et al, 2006).

Anderzijds kan een regio zich richten op het realiseren van een meer gelijkmatige verdeling van welvaart over het gehele land (Lu, 2024; Ascani et al, 2012). Hierbij ligt de focus niet op het investeren in groeigebieden en landelijke welvaart, maar op de verdeling van die welvaart. Hieraan verwant is het relatief nieuwe concept van 'brede welvaart' (Thissen & Content, 2022). Dit perspectief erkent welvaart niet alleen als een economisch goed, maar als een concept dat alle aspecten omvat die mensen van waarde zien in hun leven, zoals gezondheid, onderwijs, en leefomgeving. Dit doel reflecteert een positie waarin alle regio's in principe gelijkwaardig zijn en focus ligt op de welzijn van alle burgers, ongeacht hun regionale locatie (Raspe et al., 2019).

Deze twee doelstellingen belichten de welvaartsdoelen die provincies kunnen hebben in hun lobby richting Den Haag. Enerzijds de bevordering van nationale economische groei door de ontwikkeling van specifieke groeiregio's, en anderzijds een evenwichtiger welvaartsverdeling die rekening houdt met de brede welvaartsaspecten. In recente literatuur worden de economische groeikernen in Nederland aangeduid door middel van de 'ruit van Alkemade'. De verwachting is

daarom dat regio's binnen de ruit van Alkemade eerder een economische, groeikernachtige visie op welvaartsverdeling zullen hebben, terwijl andere regio's eerder zullen focussen op een gelijkmatige verdeling van brede welvaart over het land (De Voogd & Cuperus, 2022).

Afbeelding 1, de ruit van Alkemade (De Voogd & Cuperus, 2022)

2.2 Positionering van de regio

Om als regio hun doel met betrekking tot regionale welvaartsontwikkeling te bereiken, kunnen zij zich positioneren en lobbyen in 'Den Haag'. Deze paragraaf zal eerst uiteenzetten welke perspectieven op de regio er zijn, om vervolgens uiteen te zetten op welke manier de provincie deze kunnen gebruiken en framen.

Regio's en de verschillen daartussen kunnen op vele manieren benaderd worden. Bijvoorbeeld als een fysiek geografisch gebied, de sociologische verschillen tussen regio's, of een economisch perspectief, die analyseert welke stuwende of remmende rol economische rol regio's hebben in een groter geheel (Tödtling, 2010). Dit onderzoek focust echter op de manier waarop regio's zich politiek en beleidsmatig positioneren en gebruikt dus een bestuurskundige en politieke invalshoek.

Kortgezegd is er vanuit politicologisch oogpunt een principiële verschil over de verdeling van welvaart in een land (Ballas & Dorling, 2018). Enerzijds kan een land met verschillende regio's zich focussen op homogene ontwikkeling. Verschillen tussen regio's zijn onrechtvaardig en de welvaart in een land zou gelijk verdeeld moeten zijn. Anderzijds is ook heterogene ontwikkeling, waarbij de welvaart ongelijk verdeeld is tussen regio's (Pike et al., 2010).

Hoe deze ontwikkeling beleidsmatig bereikt kan worden is een bestuurskundig vraagstuk en ook hier zijn twee perspectieven waarneembaar (Homsy et al., 2019). Aan de ene kant sturing door middel van top-down beleid, aan de andere kant bottom-up beleid. Met top-down beleid bepaalt en verdeelt de Rijksoverheid de verdeling van investeringen en financiën, zonder autonomie van de regio's. Met bottom-up beleid ligt de autonomie en ontwikkeling in handen van de regio's zelf.

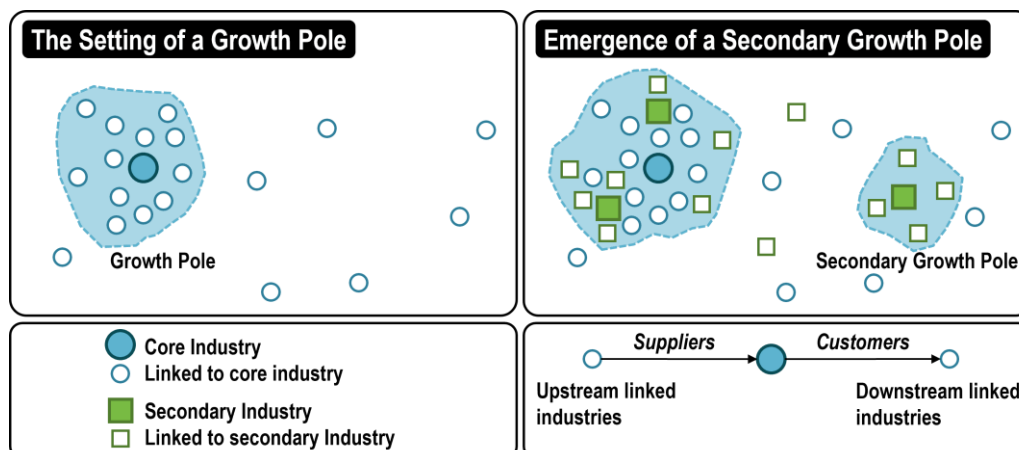
In de volgende paragraaf zal dieper ingegaan worden op deze politieke en bestuurskundige perspectieven.

2.2.1 Homo- en heterogene regionale ontwikkeling

Het eerste perspectief stelt dat homogene ontwikkeling van een land niet mogelijk is. Het gaat uit van het principe dat iedere regio verschillend is. Economische ontwikkeling begint met de geschiktheid van de grond en geografische ligging (Tödtling, 2010). Sommige gebieden hebben bijvoorbeeld meer grondstoffen in de grond of zijn geschikter voor landbouw dan andere (Pike et al., 2007). Daardoor kwam de industriële- en landbouwrevolutie op verschillende plekken en snelheden op gang. Als iedere regio verschillend is, is er ook een verschillende economische ontwikkeling (Molema, 2023).

Hieruit vloeit de 'growth pole theory' voort (Polenske, 2017). Die benadrukt dat ontwikkeling plaatsvindt in een groeikern en zich dus clustert in een specifieke regio. Schiphol, Rotterdam en Brainport Eindhoven zijn bewezen voorbeelden van zo'n cluster (Van Dam & Manting, 2015). Als overheden investeren in de aantrekkelijkheid van zulke clusters, zal uiteindelijk de hele land profiteren (Molema, 2023). Secundaire clusters zullen ontstaan en de algemene ontwikkeling van een land stijgt (Komarovskiy & Bondaruk, 2013). Deze denkwijze heeft het Nederlandse regionale beleid de afgelopen decennia gedomineerd (Molema, 2023; Thissen & Content, 2022).

Afbeelding 2, uit Pike et al. (2007):

De tegenhanger van deze stroming concludeert juist dat homogene ontwikkeling in een land en tussen regio's wél mogelijk is. Het politicologische principe hierachter is dat regio's evenredig ontwikkeld moeten worden (Higgins, 2017).

Het vertrekpunt is een 'lege regio', die door slim investeringsbeleid van de overheid ontwikkeld kan worden (Thirlwall, 1987). Het gaat er vanuit dat iedere regio hetzelfde is, daarmee hetzelfde ontwikkeld kan worden en alle regio's dus hetzelfde welvaartsniveau kunnen bereiken (Preston, 2011). Dit staat haaks op het gedachtegoed van heterogene ontwikkeling, die veronderstelt dat regio's van nature verschillen.

Inmiddels is het concept van 'lege ruimtes' en de natuurlijke homogeniteit van regio's achterhaald en accepteert men dat er natuurlijke verschillen tussen regio's zijn (Tödtling, 2010). Homogene ontwikkeling heeft daarmee een nieuwe dimensie gekregen. Als verschillen tussen regio's evident zijn, maar men deze onrechtvaardig vindt, moet regionale ontwikkeling zich focussen op het rechte trekken van die verschillen (Molema, 2023; Tödtling, 2010). Het is bijvoorbeeld de kern van het regionale beleid van de Europese Unie, dat is gericht op het verbeteren van minder welvarende lidstaten om zo een meer homogene economische ontwikkeling binnen de Unie te bewerkstelligen. Ook het rapport *'Elke regio telt'* richt zich op dit perspectief en stelt dat er onrechtvaardige verschillen tussen regio's in Nederland zijn die moeten worden rechtgetrokken.

2.2.2 Regionale ontwikkeling met een top-down en bottom-up benadering

Naast de politieke vraag *hoe* de welvaart in een land verdeeld wordt, is de bestuurskundige vraag hoe men kan sturen om dit te bereiken. Sturing op regionale ontwikkeling kan op twee manieren, top-down en bottom-up (Homsy et al., 2019).

Top-down sturing in regionale ontwikkeling betekent dat externe instituties de investeringen en ontwikkeling in een regio bepalen (Stöhr & Taylor, 1981). Vaak wordt dit beleid ontworpen en geïmplementeerd door centrale overheden (Tödtling, 2010). Zij bepalen waar investeringen naar toe gaan en wat goed is voor een regio. Er is weinig autonomie voor de regio en richt zich vaak op het bevorderen van handel en aantrekkingskracht van bedrijven (Molema, 2023). Het heeft als voordeel dat het nationaal geheel wordt overzien door een externe institutie. Daarnaast kunnen regio's elkaar versterken en kijken ze over elkaars grenzen heen (Polenske, 2017). Deze denkwijze domineert het regionale beleid in Nederland sinds de jaren '80 (Molema, 2023). Het afgelopen decennium is er echter veel kritiek gekomen op top-down ontwikkeling van regio's omdat het minder welvarende regio's onevenredig hard zou benadelen (Tödtling, 2010; De Voogd & Cuperus, 2021).

Het tegenovergestelde van een top-downbenadering is bottom-up beleid als sturing op regionale ontwikkeling. Het begint met het principe dat deze ontwikkeling uit de regio zelf moet komen (Tödtling, 2010). Pike et al. (2006) stellen zogenoemde ‘indogenous’ factoren centraal, zoals van nature aanwezige grondstoffen (‘home-grown assets’) en lokale historisch gegroeide specialiteiten en ondernemerschap. Een goed voorbeeld hiervan zijn de gasbaten in Groningen en de steenkolenmijnen in Limburg (Molema, 2023). Een tweede manier om bottom-up beleid in regionale ontwikkeling vorm te geven is door middel van endogene factoren. Deze krijgen in de literatuur steeds meer aandacht (Tödtling, 2010). Dit zijn investeringen die de regio zelf doet om de regio beter te maken. Bijvoorbeeld lokale investeringen in infrastructuur en scholen of het stimuleren van innovatie in de regio. Regio’s weten vaak zelf het beste hoe ze hun eigen ontwikkeling vorm kunnen geven, omdat zij de meeste kennis hebben over de geschiedenis en mogelijkheden van hun regio (De Voogd, 2022; Molema, 2023). Bottom-up beleid betekent niet per definitie dat de ontwikkeling volledig uit een regio zelf moet komen. Investerings van buitenaf of een Rijksoverheid zijn mogelijk, alleen hebben regio’s de autonomie om dit geld te spenderen en monitoren (Molema, 2023; De Voogd, 2022).

Concluderend kan er vanuit bestuurskundig en politiek perspectief langs twee assen worden gekeken naar ontwikkeling van regio’s. Enerzijds kunnen regio’s homogeen of heterogeen worden ontwikkeld, anderzijds kan deze ontwikkeling plaatsvinden door middel van bottom-up of top-down beleid.

2.2.3 Vier perspectieven op de regio

Als deze bestuurskundige en politieke benaderingen op regio’s gecombineerd worden, ontstaan er vier mogelijke manieren om naar de ontwikkeling van een regio te kijken. Bijvoorbeeld, als een regio homogene ontwikkeling als uitgangspunt heeft en dat door middel van top-down beleid wil bereiken, richt deze regio zich dus op het rechte trekken van verschillen tussen regio’s door middel van beleid van de federale (Rijks)overheid. Deze vier perspectieven worden hieronder schematisch weergegeven en toegelicht.

Tabel 1

	Top-down	Bottom-up
Homogeen	Perspectief 1: Rijksbeleid van bovenaf om scheefgroei recht te trekken	Perspectief 2: Autonomoos beleid regio’s met nationaal overzicht bij het Rijk met gelijkwaardige ontwikkeling

Heterogeen	Perspectief 3: Rijksbeleid van bovenaf met investeringen in groeikernen	Perspectief 4: Autonomoom beleid regio's, zonder inmenging Rijk. Iedereen ontwikkelt op een verschillend tempo
-------------------	--	---

Perspectief 1: Homogeniteit tussen regio's staat hierbij centraal. Vanuit dit perspectief op de regio is het de taak van de politiek om deze scheefgroei tegen te gaan (Pike et al., 2010). Iedere regio zou even welvarend moeten zijn en het is de taak van de Rijksoverheid om dit te bewerkstelligen door middel van top-down beleid.

Eind jaren '60 werd dit perspectief leidend in het Nederlandse regionale beleid door een grote bevolkingsdruk en ontwikkeling in de Randstad. Verschillen tussen regio's in Nederland werden zichtbaar en er werd actief top-down Rijksbeleid gemaakt om belastingen in de regio te verhogen en te investeren in minder welvarende regio's (Molema, 2023).

Perspectief 2: Vanuit dit perspectief weten regio's zelf het beste waar hun kansen liggen en kiezen dus voor bottom-up beleid. Als iedere regio zijn kansen benut, zal dit ook leiden tot homogene ontwikkeling tussen regio's (Molema, 2023; Tödtling, 2010). Dit perspectief stond aan de basis van de nationale na-oorlogse welvaartsbeleid. Het land moest herbouwd worden en iedere regio was daarbij gelijk en even belangrijk. Iedere provincie had een afdeling in Den Haag waardoor het nationale geheel werd overzien en de homogene ontwikkeling tussen regio's geborgd werd. Gelijkmatische overheidsinvesteringen in de regio waren de basis om de ontwikkeling op gang te brengen (Molema, 2023).

Perspectief 3: Als we sterker maken wat al sterk is, profiteert het hele land. Top-down beleid gericht op 'growth poles' staat centraal in dit perspectief. Onder invloed van het (neo)liberalisme is dit perspectief op regio's de afgelopen jaren leidend geweest (De Voogd & Cuperus, 2022). Als regio's met de grootste groeipotentie van bovenaf worden gestuurd, profiteren alle regio's daarvan. Vanaf de jaren '80 komt de focus te liggen op gebieden als de haven van Rotterdam, het vliegveld Schiphol en later ook Brainport Eindhoven. De Rijksoverheid investeerde actief in deze gebieden en werden de 'motoren van de economie' genoemd (De Voogd & Cuperus, 2022).

Perspectief 4: Als laatste kan regionale ontwikkeling gezien worden als iets dat volledig uit de regio zelf moet komen met bottom-up beleid en verschillen tussen regio's evident zijn (heterogeniteit). Dit perspectief is nooit echt leidend geweest in recent Nederlands beleid (Molema, 2023).

De verwachting is dat regio's die als evenredige (brede) welvaartsverdeling als doel hebben, zich zullen positioneren met homogeniteit tussen regio's als uitgangspunt (perspectief 1 en 3), omdat zij daarmee de verschillen met andere regio's zullen verkleinen en hun welvaart zal toenemen (Molema, 2023). Zij kunnen daarin zowel regie van het Rijk vragen (perspectief 1), als de ontwikkeling zelf vormgeven omdat ze hun eigen regio het beste kennen (perspectief 3). Aan de andere kant is de verwachting dat regio's in groeikernen zich zullen richten op heterogene ontwikkeling (perspectief 2 en 4), omdat zij als uitgangspunt hebben dat hun regio het hele land welvarender maakt (De Voogd & Cuperus, 2022). De verwachting is dat zij zich positioneren met top-down beleid, omdat de groeikernen van belang zijn voor het hele land en het daarmee een taak van de centrale overheid is (Polenske, 2017).

Concluderend zijn er bestuurskundig vier mogelijke manieren om regionale ontwikkeling te benaderen. Politiek gezien door middel van heterogene of homogene ontwikkeling, en bestuurskundig door middel van top-down en bottom-up beleid. De verwachting is dat regio's die evenredige (brede) welvaartsverdeling als doel hebben, een homogeen uitgangspunt hebben met bottom-up of top down beleid. Regio's die focussen op economische welvaart en groeikernen positioneren zich naar verwachting met heterogene ontwikkeling met top-down beleid. De volgende paragraaf behandelt de manier waarop deze positionering gebracht en geframed kan worden.

2.2.4 Framing

Om te kunnen bepalen op welke manier de vier perspectieven op de regio's samenhangen op de regionale lobby, zal eerst worden toegelicht uit welke twee delen een lobby bestaat (Harris & Fleischer, 2005). Enerzijds een centrale boodschap ('*discourse*') met bijbehorende framing om hun boodschap zo goed mogelijk over te laten komen. Anderzijds is er de strategie waarmee deze lobby wordt uitgevoerd (Geerts, 2020; Timmermans, 2014).

Lobbyen begint bij de boodschap die een organisatie wil uitdragen naar politiek en beleidsmakers. In dit geval provincies als organisaties richting de Haagse politiek. Lock en Davidson (2023) identificeren verschillende frames die lobbyisten in hun boodschappen gebruiken. Deze argumentatiestrategieën zijn grofweg te verdelen in een positief en negatief frame.

Positieve frames benadrukken de overheidsdoelen die behaald zouden worden als de lobbyboodschappen zouden worden uitgevoerd, of groepen mensen of stakeholders die daar voordeel uit putten. Ook kan de focus liggen op de voordelen van huidig beleid dat daarom verder uitgewerkt moet worden. Ook kan er de klemtoon leggen op efficiëntie, de *public interest* en de *window of opportunity* die plaats kan vinden (Baumgartner et al., 2009; Siddiki, 2018; Nisbet,

2009). Lock en Davidson (2023) benoemen veel positieve frames, maar de gemene deler is dat het ze allemaal focussen op de positieve toegevoegde publieke waarde (Moore, 2011).

Aan de andere kant gaan negatieve frames vooral over toenemende kosten, inefficiëntie van beleid of de negatieve gevolgen voor bepaalde doelgroepen (Siddiki, 2018). Ook kan de boodschap zijn dat beleid in strijd is met bestaande regelgeving of het praktisch niet uitvoerbaar is (Renn, 2020). Ook hier zijn veel verschillende frames mogelijk, maar in het algemeen ligt de focus op de negatieve publieke waarde die zou ontstaan als het beleid doorgang zou vinden (Moore, 2011). Beleid moet anders om negatieve gevolgen te voorkomen, is de gedachte.

De verwachting is dat bij het benadrukken van homogene ontwikkeling tussen regio's een beroep wordt gedaan op een negatief frame. Dit komt voort uit de context waarin Nederlands regionaal beleid zich primair heeft gericht op het stimuleren van groei regio's (heterogeen top-down beleid), wat heeft geleid tot verschillen tussen gebieden in Nederland (Molema, 2023; De Voogd & Cuperus, 2022). Door de aandacht te vestigen op het rechte trekken van deze scheefgroei, wordt een boodschap verkondigd die zich richt op de negatieve gevolgen van voortzetting van het huidige heterogene beleid en de potentiële risico's van verwaarlozing van minder ontwikkelde regio's.

Bij heterogene ontwikkeling als uitgangspunt is er naar verwachting juist sprake van een positief frame, omdat het de voortzetting benadrukt en positieve effecten van de beleidsopvatting die de afgelopen decennia leidend is geweest in het regionale beleid (Molema, 2023).

Concluderend kan een regio zijn positie op een positieve en negatieve manier uitdragen. Als een regio focust op verandering met nieuw heterogeen beleid (perspectief 1 en 3) is de verwachting dat er een negatief frame aan gekoppeld is. En bij een focus op behoud van het huidige beleid precies het tegenovergestelde (perspectief 2 en 4).

2.3 Strategieën

Het tweede deel van een lobby is bestaat uit het uitdragen van de boodschap. Hier zijn verschillende strategieën voor. In de literatuur wordt onderscheid gemaakt tussen drie categorieën strategieën (Harris & Fleischer, 2005). Als eerste de mate waarin er afstand is tussen de lobbyisten en politici (directe en indirecte strategieën). Als tweede de mate waarin de lobbyisten met de boodschap naar buiten treden (aanvallende en verdedigende strategieën) en als laatste de mate waarin lobbyisten samen met andere organisaties optrekken om de boodschap uit te dragen (solo- en coalitielobbyen).

Als eerste kan een organisatie kiezen om de afstand tussen de organisatie en beleidsmakers zo klein mogelijk te maken, dit heet direct lobbyen. Dit wordt gekenmerkt door persoonlijke interacties politici en hun medewerkers, tactieken zoals face-to-face bezoeken en communicatie via telefoontjes, en e-mails (Harris & Fleischer, 2005). Deze aanpak staat bekend als de meest effectieve, omdat het directe communicatie met politici mogelijk maakt, waardoor belangengroepen hun boodschap direct kunnen overbrengen. Aan de andere kant omvatten indirecte lobbystrategieën media-advertenties en inspanningen om de publieke opinie te vormen, gericht op het beïnvloeden van politici door het creëren van publieke steun en een omgeving die gunstig is voor de lobbydoelen. De afstand tussen de organisatie en de beleidsmakers is daardoor groter (Nisbet, 2009).

Als tweede moet de organisatie een keuze maken in de mate waarin het de boodschap uitdraagt. Dit kan door middel van een aanvallende strategie die zich richt op het actief naar buiten treden met de boodschap, met als focus een verandering die zij trachten te bewerkstelligen. Verdedigende strategieën zijn gericht op het verdedigen van een eigen boodschap, regio of huidig beleid (Harris & Fleischer, 2005; Siddiki, 2018). Daarvoor treedt een organisatie normaliter minder in de openbaarheid, omdat zij beleid willen behouden zoals het is (McGrath et al., 2010).

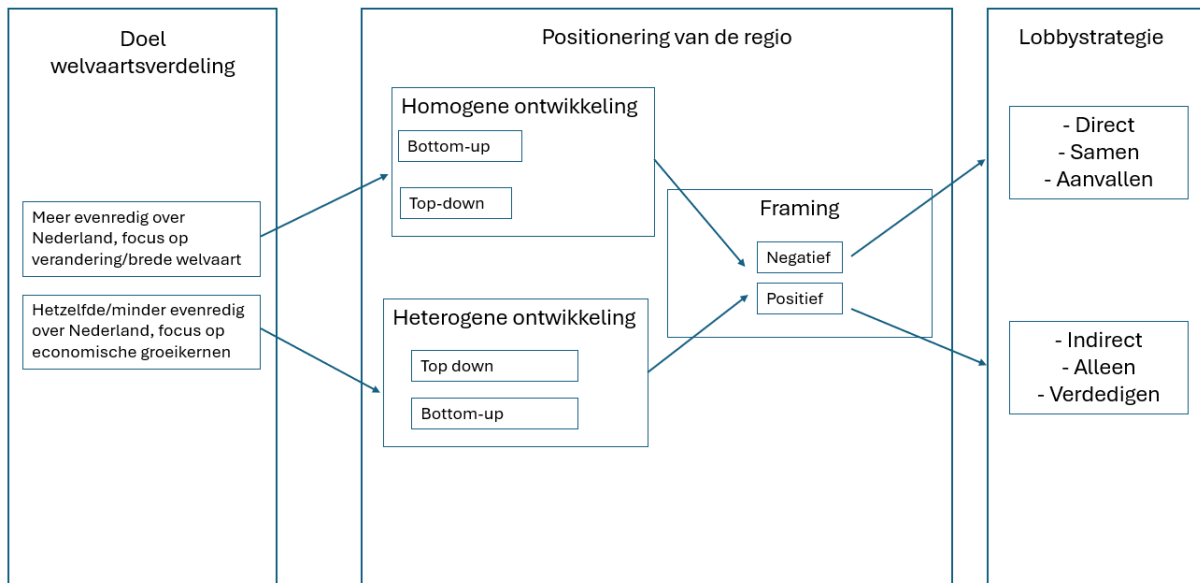
Als laatste kunnen organisaties kunnen kiezen voor solo-lobbyen of voor samenwerking met andere partijen en daarmee coalities vormen. Samenwerking kan de effectiviteit van lobbyinspanningen vergroten om een krachtiger boodschap uit te dragen, het wordt immers door een groter consortium aan belangenbehartigers ondersteund (Baumgartner et al., 2009). Solo-lobbyen biedt echter flexibiliteit en kan worden afgestemd op zeer specifieke belangen (McGrath et al., 2010)

De verwachting is dat een regio dat als doel heeft de om de welvaart meer evenredig over Nederland te verdelen, een directe, aanvallende en samenwerkende strategie. Zij richten zich namelijk op een verandering van beleid met een meer homogene positionering door middel van bottom-up of top-down beleid. Bij een lobby die gericht is op een beleidsverandering, wordt volgens literatuur vaker een directe, aanvallende en samenwerkende strategie gekozen (Lock & Davidson, 2023). Bij een regio die heterogene ontwikkeling als uitgangspunt heeft, wordt juist een indirecte, verdedigende en solo-strategie verwacht, omdat die normaliter is gericht op het behoud van het huidig beleid.

Het theoretisch kader is als volgt samengevat in een conceptueel model. Regio's die evenredige (brede) welvaartsverdeling als doel hebben, zullen zich naar verwachting positioneren in Den Haag door middel van homogeen beleid (zowel bottom-up als top-down), dat leidt tot een negatief

geframede boodschap en een directe, aanvallende, en samenwerkende strategie omdat de boodschap gericht is op verandering. Voor een regio met economische investeringen in groeikernen als doel, is dit precies andersom, omdat zij het behoud van het huidig beleid benadrukken.

Afbeelding 3

3. Methoden

In dit hoofdstuk worden de methoden uiteengezet om de theoretische concepten te toetsen. Als eerste zullen de onderzoeksmethoden worden toegelicht, waarna de operationalisering en casusselectie verantwoord zullen worden. Het hoofdstuk sluit met een beschrijving van de betrouwbaarheid, validiteit en privacywaarborging van het onderzoek.

3.1 Onderzoeksmethoden

Om de theoretische bevindingen en verwachtingen uit hoofdstuk 2 te toetsen, is een kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek brengt het proces in kaart op welke manier regio's zich positioneren en lobbyen in Den Haag. Het exploratieve en uitleggende doel van dit onderzoek om dit proces te begrijpen past goed bij een kwalitatief onderzoek (Creswell & Creswell, 2018).

Specifiek zal er een *multiple casestudy* worden uitgevoerd. Dit is een intensieve studie van een klein aantal onderzoekseenheden met als doel dit te generaliseren naar meerdere eenheden (Gerring, 2004; Creswell & Creswell, 2018). Case studies werken goed om processen uit te leggen en verbanden te leggen tussen theoretische concepten, zoals dit onderzoek tracht te doen met het lobbyproces van regio's.

Gezien het theoretisch kader verschillende doelen en perspectieven op de regio heeft geïdentificeerd, is er gekozen voor een *multiple case study* om regio's met elkaar te vergelijken.

Daarnaast bieden *case studies* de mogelijkheid om meerdere soorten bronnen te analyseren, waarmee het lobbyproces nog gedetailleerder omschreven kan worden (Yin, 2009). In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een documentenanalyse in combinatie met semigestructureerde diepte-interviews. De documentenanalyse is gebruikt om de algemene positionering van regio's te duiden. Hiervoor zijn verschillende beleidsdocumenten geanalyseerd. Op basis hiervan zijn drie regio's als casus gekozen waar interviews mee zijn afgenomen. Deze selectie wordt verder toegelicht in paragraaf 3.3. De diepte-interviews zijn vervolgens gebruikt om de theoretische concepten en ervaringen van respondenten volledig uit te diepen. In de gesprekken is doorgevraagd tot alle onderdelen van het conceptueel model in kaart zijn gebracht (Meerling, 1980). Vooraf is een aantal vragen opgesteld, maar in het interview was ruimte voor aanvullende vragen om meer richting aan het gesprek te geven (Boeije, 2016). Op deze manier is houvast tijdens het interview gewaarborgd, waardoor de inhoud vergelijkbaar is en alle theoretische aan bod zijn gekomen, terwijl er tegelijkertijd genoeg ruimte is om aanvullende vragen te stellen.

3.2 Operationalisering

De concepten uit het theoretisch worden gebruikt om de interviews en documenten te structureren en analyseren. De concepten zijn in de operationalisering omgezet naar meetbare indicatoren.

Tabel 2

Concept	Dimensie	Indicatoren	Waarden/vragen
Doel welvaartsontwikkeling	Economisch/brede welvaart	- Economische groei - Brede welvaarts groei - Investeren in groeikernen	- In welke mate is economische groei het doel? - In welke mate is brede welvaart het doel? - In hoeverre draagt de regio bij aan de welvaart van het land?
	Evenredig/onevenredig	- Verschillen tussen regio's verkleinen - Regio's zijn verschillend - Groeikernen brengen welvaart hele land	- In hoeverre zouden verschillen verkleind moeten worden? - In hoeverre zijn groeikernen essentieel voor 's lands welvaart?
Positioneringen van de regio	Homogeen/heterogeen	- Verschillen tussen regio's wel/niet evident. - Verschillen tussen regio's zijn rechtvaardig. - Verschillen tussen regio's moeten verkleind worden.	- In welke mate vindt de organisatie verschillen tussen regio's rechtvaardig? - In hoeverre zijn verschillen evident, of ontstaat door overheidsbeleid? - Moeten deze verschillen verkleind worden?

	Top-down/bottom up	<ul style="list-style-type: none"> - Sturing op regionaal beleid moet van het Rijk komen - Sturing moet vanuit de regio zelf komen - Streven naar autonoom beleid - Streven naar financiën vanuit Rijk 	<ul style="list-style-type: none"> - In welke mate wil de regio meer autonomie op regionaal beleid? - In welke mate moet het Rijk de regie nemen in regionaal beleid? - In welke mate wil de regio meer financiën vanuit het Rijk?
Regionale lobbyboodschap	Centrale lobbyboodschap	<ul style="list-style-type: none"> - Doel van de lobby - Korte boodschap 	<ul style="list-style-type: none"> - Wat is de centrale boodschap vanuit de regio richting de Rijksoverheid? - Hoe luidt deze boodschap in een aantal zinnen?
	Framing	<ul style="list-style-type: none"> - Het uitlichten van bepaalde delen van een doel of probleem - Positief frame (meer welvaart, meer efficiëntie) - Negatief frame (minder welvaart, inefficiëntie) 	<ul style="list-style-type: none"> - Welke specifieke onderdelen van het volledige beleidsdoel worden belicht om de boodschap krachtiger te maken? - Ligt de focus op het beter van maken van heel Nederland/regio of juist op het voorkomen van iets erg beleid?
	Positionering regio in lobby	Homogeen/heterogeen Top-down/bottom-up	- Gaat onderliggende boodschap uit van top-down/bottom-up beleid? (meer/minder autonomie, regie Rijk,

			<p>meer financiën)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gaat de onderliggende boodschap uit van homogeen/heterogeniteit tussen regio's? (verklein verschillen of evident)
Lobbystrategie	Indirect/direct	<ul style="list-style-type: none"> - Directe lobby bij de beleidsmakers/politici - Indirecte lobby via de media/beïnvloeden van publieke opinie 	<ul style="list-style-type: none"> - Wie worden er benaderd om de boodschap over te brengen? Directe naar politici of niet? - Wordt er gebruik gemaakt van beïnvloeding publieke opinie (indirect)? - Hoe staat dit in relatie tot de positionering van de regio?
	Aanvallen/verdedigen	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanpassen van huidig beleid (aanvallen) of juist behoud van huidig beleid (verdedigen) - Het naar buiten treden van de organisatie of zich juist afsluiten van buiten - De verandering zoeken bij de centrale overheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Moet het huidig beleid aangepast worden, of is er juist dreiging dat dit veranderd? - Treedt de organisatie naar binnen/buiten op? - Ligt de oplossing bij de regio, of juist bij de centrale overheid? - Hoe staat dit in relatie tot de positionering van de regio?

		(aanvallen) of juist bij de regio (verdedigen)	
	Alleen/samen optrekken	- De boodschap verkondigen namens één of juist meerdere organisaties	- Wordt de boodschap namens meerdere organisaties in de regio uitgedragen, zodat er meer draagvlak ontstaat? - Of juist alleen via één organisatie? - Hoe staat dit in relatie tot de positionering van de regio?

3.3 Casusselectie

Dit onderzoek richt zich op de lobby van Nederlandse provincies in Den Haag. Er zijn in Nederland twaalf provincies die allemaal – op hun eigen manier – lobbyen en zich positioneren in Den Haag (Verhelst, 2018).

De meeste provincies lobbyen en positioneren zich alleen. Alleen Friesland, Groningen en Drenthe werken samen onder de noemer Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) en Gelderland en Overijssel werken samen onder de noemer Oost-Nederland. Daarmee zijn er nog negen provincies over die in aanmerking komen de voor de case study.

Alle provincies hebben richting de kabinetsformatie na de verkiezingen van 22 november 2023 een beleidsdocument opgesteld om zich te positioneren richting Den Haag. Van zes van de negen provincies is dit document ontvangen. Daarmee is een representatief aandeel van de provincies geanalyseerd. De documenten zijn gecodeerd om hun doel en positionering richting Den Haag te bepalen. Op basis daarvan zijn drie regio's gekozen om diepte-interviews af te nemen, op basis van *purposive sampling*. Het gaat om de provincies Limburg, Noord-Brabant en Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). De positioneringen van deze provincies lagen het verst uit elkaar, waarmee ze uitermate geschikt zijn om de verschillen tussen deze regio's bloot te leggen. Dit wordt verder verduidelijkt in het resultatenhoofdstuk.

Voor de interviews is gebruik gemaakt van *purposive sampling*, waarbij respondenten gekozen zijn omdat zij de kenmerken bezitten om de concepten uit de operationaliseringstabel uit te diepen (Van Thiel, 2016). Voor dit onderzoek zijn alle medewerkers relevant die zich bezighouden met de lobby richting Den Haag. Dit zijn de Public Affairs-teams die bestaan uit medewerkers die lobbyen richting Den Haag, Brussel of andere (buitenlandse) overheden. Voor de lobby richting Den Haag zijn dit binnen de provincie Limburg vier personen, drie voor Noord-Brabant en vier voor SNN. Op één medewerker van SNN na is iedereen geïnterviewd waarmee een representatieve groep is ontstaan. De functies en organisaties van de respondenten zijn opgenomen in bijlage 1.

3.4 Data-analyse

De afgenomen interviews zijn eerst getranscribeerd en is de data gecodeerd. Ook de teksten uit de documenten zijn gecodeerd. Dit is uitgevoerd middels het programma Atlas.ti. De beleidsdocumenten bevatte alleen informatie over theoretische concepten met betrekking tot de positioneringen van de regio, en niet tot de achterliggende lobbystrategieën. De interviews zijn gecodeerd alle concepten, omdat die ook inzicht geven in de lobbystrategie en framing en daarmee dieper ingaan op de theoretische concepten. Gezien de deductieve benadering van dit onderzoek leidde dit tot 'selectief coderen', zoals beschreven door Boeije (2016). Na het toewijzen van codes aan de verschillende segmenten van de data, zijn de segmenten die onder dezelfde code vielen met elkaar vergeleken. Dit was essentieel om de nauwkeurigheid van het coderen te verifiëren en potentiële meetfouten te minimaliseren (Ryan & Bernard, 2003). Tijdens de analyse bleek dat alle concepten die in het theoretische kader geïdentificeerd waren, terugkwamen in de data. Daarnaast kwamen er nieuwe enkele nieuwe concepten naar voren die niet voorzien waren. Voor deze nieuwe inzichten is een open coderingstechniek gebruikt, eveneens volgens Boeije (2016). De specifieke codes die in dit onderzoek zijn gebruikt, zijn gedocumenteerd in de codeboom, te vinden in bijlage 3.

3.5 Betrouwbaarheid en validiteit

Betrouwbaarheid betekent dat een onderzoek onder dezelfde omstandigheden met dezelfde onderzoeksmethoden, dezelfde uitkomsten levert (Kirk & Miller, 2011). Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen, is het belangrijk dat de onderzoeker waakt voor *bias* (Roberts et al., 2006.) Er worden geen suggestieve vragen gesteld en de focus op het verzamelen van inzichten door bij respondenten door te vragen naar hun eigen meningen en ervaringen. Er worden per regio meerdere interviews afgenomen waardoor de betrouwbaarheid ook toeneemt. Daarnaast worden er opnamen gemaakt om er zeker van te zijn dat de data correct verwerkt wordt.

Voor zowel de documentenanalyse als de interviews wordt een selectieve coderingsprocedure toegepast, waarbij de subjectiviteit van de onderzoeker kleiner is dan bij een open coderingsprocedure (Ryan & Bernard, 2003).

De validiteit is opgedeeld in interne en externe validiteit. Een intern valide onderzoek meet wat het zou moeten meten (Cresswell & Creswell, 2018). Door verschillende bronnen te gebruiken, is de interne validiteit van dit onderzoek verhoogd. Er worden theoretische bronnen gebruikt en bij de dataverzameling interviews én documenten. Daarnaast zijn de concepten waar in documenten en interviews naar gekeken en gevraagd wordt op literatuur gebaseerd. Dat vergroot de kans dat de analyse ook daadwerkelijk de concepten dekken (Lakshmi & Mohideen, 2013).

De externe validiteit geeft aan in hoeverre de resultaten gegeneraliseerd kunnen worden. Gezien dit onderzoek gaat over (een aantal) Nederlandse regio's, zegt dit onderzoek veel over de lobbydynamiek van regio's in heel Nederland. Het is mogelijk ook bruikbaar voor onderzoek over lobbyen van regio's in het buitenland (bijvoorbeeld de EU), maar vanwege de verschillende politieke systemen is dit niet één-op-één toepasbaar en blijft de externe validiteit grotendeels beperkt tot Nederland.

3.6 Ethiek en privacy

De ethiek en privacy zijn op meerdere wijzen gewaarborgd in dit onderzoek. Respondenten is toestemming gevraagd voor het opnemen, transcriberen en citeren van alle gesprekken. Hiervoor hebben zij een formulier ondertekend. Vanwege vertrouwelijke informatie en het politiek gevoelige werkproces waarin Public Affairs-adviseurs zich bevinden, is de privacy en ethiek van de respondenten extra gewaarborgd door quotes niet bij naam te noemen, waarmee uitspraken altijd anoniem blijven. Alleen bij de onderzoeker zijn de namen van de respondenten bekend. Alle data is in een beveiligd account opgeslagen binnen het serverdomein van de Provincie Limburg en zal uiterlijk 31-05-2024 verwijderd worden.

4. Resultaten

Dit hoofdstuk is opgedeeld in drie delen. Als eerste zullen de resultaten van de documentenanalyse worden toegelicht. Op basis daarvan wordt duidelijk welke visie op welvaartsverdeling de regio's hebben en hoe ze zich positioneren in Den Haag. Op basis hiervan worden in het tweede deel drie regio's verder uitgediept over de redenen waarom positioneringen gekozen worden en welke strategieën daarvoor gebruikt worden. In het laatste deel wordt een analyse gemaakt van de resultaten.

4.1 Documentenanalyse

Uit de lobbydocumenten van de verschillende regio's is als eerste geanalyseerd welk doel en visie zij hebben op de welvaartsverdeling van het land. De verwachting in het theoretisch kader was dat regio's buiten de ruit van Alkemade welvaart meer gelijkmatig over Nederland willen verdelen en focussen op brede welvaart. Voor de regio's Limburg, Zeeland en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) was dit inderdaad het geval. Zij benadrukken dat zij in het kader van (brede) welvaart tegen grote uitdagingen oplopen die hun regio spelen, waarbij ook de verschillen met meer stedelijke regio's benadrukt wordt, zoals mobiliteit en levensverwachting. SNN stelt letterlijk dat 'regionale verschillen een probleem vormen voor het oplossen van de opgaven in het land' en willen investeren in het 'verkleinen van economische verschillen tussen regio's'. Ook Limburg benadrukt dat het een unieke regio is die anders dan de rest en dat 'beleidskeuzes in het verleden verschillende gevolgen voor regio's hadden'. Zeeland van het mooi samen met de volgende stelling: 'Het gaat pas goed in Nederland, als het overal in ons land goed gaat. Het huidige macroperspectief op doelmatigheid en het rendementsdenken laat geen ruimte voor criteria die essentieel zijn voor welvarende regio's. Zeker als grensregio kennen we speciale kansen en uitdagingen.'

De regio's in de ruit van Alkemade en rondom groeikernen Noord-Brabant, Zuid-Holland en Utrecht focussen daarentegen zoals verwacht op behoud van groeikernen en investeringen in economische welvaart die heel Nederland beter maken. Utrecht schrijft dat zij de 'snelst groeiende regio van Nederland en meest competitieve regio van Europa' zijn. Noord-Brabant benadrukt dat we 'de krachten moet blijven bundelen en investeren in Mainport Brainport om een goed draaiende, innovatieve, circulaire en internationaal concurrerende economie te bereiken.' Die regio's zien zichzelf nadrukkelijk als 'economische motor' voor het hele land. Ook Zuid-Holland onderschrijft deze brief door te zeggen dat in hun provincie 'ruim 20% van het bruto nationaal product wordt verdiend. Met de Rotterdamse Haven is de grootste haven van Europa in

onze provincie gevestigd. Om de economie op gang te trekken is het dan ook cruciaal dat het Rijk de versterking (...) faciliteert.’

De analyse heeft de verwachting bevestigd dat stedelijke regio’s in de Randstad een andere visie op welvaartsverdeling en -ontwikkeling binnen Nederland hebben dan de andere regio’s in Nederland.

In de documenten komt ook de positionering die regio’s vervolgens aannemen naar voren met betrekking tot enerzijds de homo- en heterogeniteit, en anderzijds top-down en bottom-up beleid. De meeste regio’s nemen eenduidig een perspectief aan, Limburg combineert er twee.

Tabel 3

	Top-down	Bottom-up
Homogeen	<p>Perspectief 1:</p> <p>Rijksbeleid van bovenaf om scheefgroei recht te trekken</p> <p>- <i>Limburg (deels)</i></p> <p>- <i>SNN</i></p> <p>- <i>Zeeland</i></p>	<p>Perspectief 2: Autonomo beleid regio’s met gelijkwaardige ontwikkeling tussen regio’s</p> <p>- <i>Limburg (deels)</i></p>
Heterogeen	<p>Perspectief 3: Rijksbeleid van bovenaf met investeringen in groeikernen</p> <p>- <i>Noord-Brabant</i></p> <p>- <i>Utrecht</i></p> <p>- <i>Zuid-Holland</i></p>	<p>Perspectief 4: Autonomo beleid regio’s, zonder inmenging Rijk</p> <p>- <i>Niet van toepassing</i></p>

SNN en Zeeland richten op Rijksbeleid van bovenaf om scheefgroei tussen regio’s recht te trekken, en daarmee op homogeen en top-down beleid. De nadruk ligt op gelijkheid tussen regio’s en de regie die het Rijk daarin moet nemen. SNN vat dit samen: ‘Het gaat pas goed in Nederland, als het overal in ons land goed gaat. Daarvoor is er een andere denkwijze nodig om tot toekomstig beleid te komen: niet langer gericht op sterker maken wat al sterker is, maar zorgen voor een Nederland waar het in alle regio’s goed gaat.’ En sluit met een stelling richting ‘Den Haag’ waarin top-down beleid duidelijk naar voren komt: ‘U heeft nu de kans om dit tij te keren en van elke regio een sterke

regio te maken.’ Ook Zeeland wil ‘oog voor de gevolgen van beleidskeuzes voor de samenleving en de leefomgeving in alle regio’s van Nederland.’ Dat deze twee regio’s voor deze positionering kiezen is in lijn met de verwachting. Regio’s die de nadruk leggen op onevenredige verschillen tussen regio’s in hun visie zullen homogeniteit en top-down beleid als uitgangspunt hebben (Molema, 2023).

Daarentegen nemen Noord-Brabant, Zuid-Holland en Utrecht zoals verwacht een positie aan waarbij ze heterogeen en top-down beleid benadrukken. Enerzijds benadrukken zij dat heel Nederland profiteert wanneer hun regio welvarend is en er verschillen tussen regio’s bestaan. ‘Noord-Brabant is de groeimotor van Nederland en heeft de innovatieve oplossingen in huis om voortvarend uit de crises te komen.’ En: ‘Wij zijn de Metropoolregio Utrecht (MRU), het kloppende hart van een gezond Nederland.’ Zuid-Holland benadrukt dat zij de provincie zijn met het grootste aandeel in het BNP van Nederland. Daarnaast wordt er een beroep gedaan op het Rijk om deze doelen te kunnen verwezenlijken (top-down beleid): ‘Om alle taken en verantwoordelijkheden uit te kunnen voeren zijn afdoende structurele financiële middelen vanuit het Rijk noodzakelijk.’ En: ‘Het Rijk investeert in stedelijke gebiedsontwikkelingen en neemt verantwoordelijkheid.’ Ook Utrecht pleit hiervoor: ‘Om deze groei evenwichtig plaats te laten vinden, pleiten wij een structurele, substantiële bijdrage vanuit het Rijk.’ Afsluitend stelt Zuid-Holland: ‘Om de economie op gang te trekken is het dan ook cruciaal dat het Rijk de versterking (...) faciliteert.’

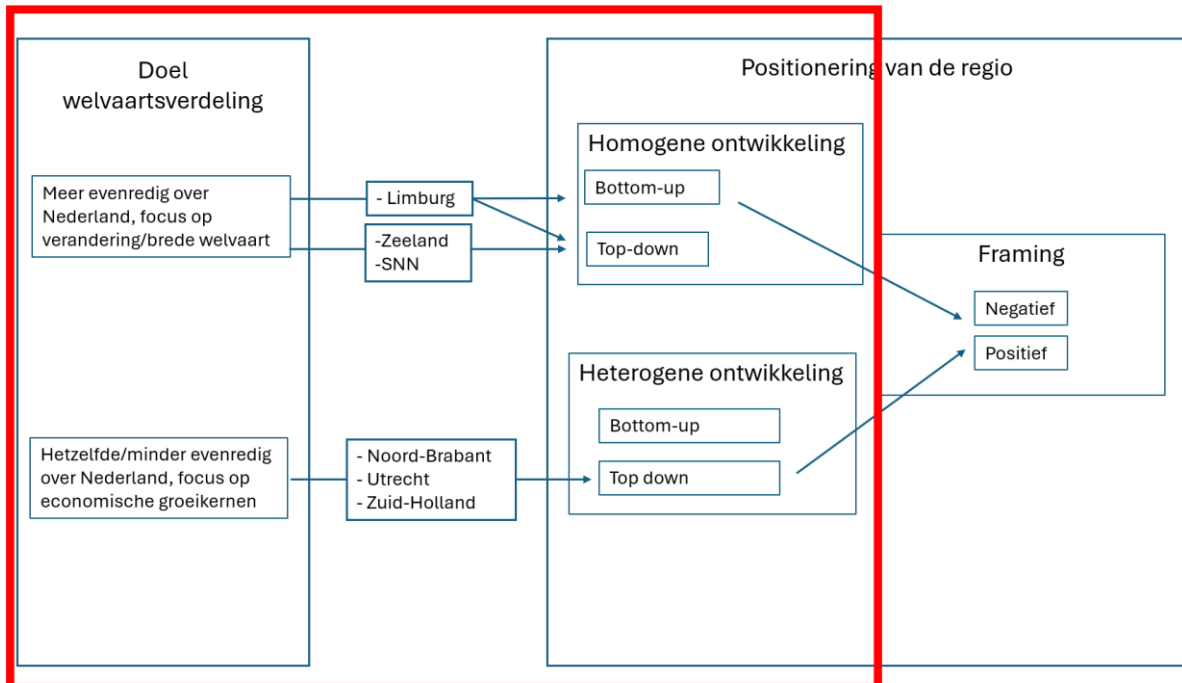
Limburg neemt een bijzondere positie in, omdat die twee verschillende perspectieven aanneemt. Limburg betitelt hun document als ‘kansen voor heel Nederland’, iets dat al duidt op een positionering waarbij homogeniteit tussen regio’s het uitgangspunt is. Limburg stelt dat er onrechtvaardige verschillen tussen regio’s zijn: ‘Onze regio heeft nog steeds te maken met een aantal hardnekkige uitdagingen op het gebied van gezondheid: er zijn groepen die aantoonbaar minder gezond zijn dan mensen elders in Nederland en te veel inwoners hebben een sociaal zwakke positie.’

Limburg pleit echter voor zowel top-down als bottom-up beleid. Ze tonen veel ambities en ‘dat kunnen we voor een deel best zelf, maar op onderdelen is ook het Rijk aan zet om te helpen bij het waarmaken van onze ambities.’ Zij zien de kracht juist in samenwerking: ‘Wij zetten dan ook graag in op een nog betere samenwerking, met oog voor en behoud van de eigen regionale identiteit.’

Omdat Limburg een bijzonder positie inneemt, Noord-Brabant een typisch voorbeeld is van economische groeikernen die heterogeen, top-down beleid benadrukt en SNN juist focust op homogeen en top-down beleid, zijn deze goed geschikt voor een diepgaande vergelijkende casestudie. Ze vertegenwoordigen alledrie een verschillende positionering van de regio. Er wordt

daarmee breed onderzoek gedaan naar regio's die een verschillende positionering aannemen in Den Haag.

Afbeelding 3

4.2 Drie regio's verder uitgediept

Voor ieder van de drie regio's zal eerst kort worden omschreven welke visie zij op welvaartsverdeling hebben op welke manier zij zich positioneren op basis van de interviews. Daarna zal dieper ingegaan worden op de beweegredenen om voor deze positioneringen te kiezen, en welk frame en strategie ze daar aan koppelen.

Tussen haakjes staat bij een citaat het nummer van de respondent dat teruggevonden kan worden in bijlage. Via blokhaken wordt soms een zinsdeel context gegeven aan een citaat.

4.2.1 Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)

SNN bestaat uit de provincies Drenthe, Groningen en Friesland, maar vertegenwoordigen ook de gemeentes in die provincies. Ook voor SNN zal eerst kort besproken worden welke doelen en positioneringen zij gebruiken. Daarna zal er op basis van interviews dieper ingegaan worden op de beweegredenen om voor deze positionering te kiezen. Daarnaast zal toegelicht worden op welke manier ze deze boodschap brengen, met welke strategie en waarom.

Zoals uiteengezet in 4.1, heeft SNN als doel om de brede welvaart in Noord-Nederland te stimuleren en de welvaart over Nederland evenrediger te verdelen. Dit is bevestigd in de interviews: ‘We zien gewoon structureel dat er te lang gekeken is naar waar investeringen het hoogste rendement halen, terwijl we dit beter over het land moeten verdelen. We kunnen wel meer duurzaam openbaar vervoer willen, maar dan moet die ook beschikbaar zijn. In sommige dorpen kom je niet eens met het openbaar vervoer.’ (R1)

Uit de interviews blijkt dat SNN zich vervolgens positioneert door homogeen en top-down beleid mogelijk te maken. Het Rijk is volgens SNN aanzet om te investeren in de regio, die hun ogen te veel is achtergesteld ten opzichte van de Randstad.

Aan deze positionering liggen twee hoofdredenen ten grondslag. Als eerste de geografische ligging van de noordelijke provincies. Respondenten geven aan dat grensregio’s over het algemeen verder van de welvarende kernen van het land liggen, waar het Rijksbeleid simpelweg niet op is gericht. Een respondent geeft een goed voorbeeld: ‘Als we cofinanciering voor een infrastructureel project – zoals een spoortraject - aanvragen, tellen de internationale reizigers niet mee in de berekeningen. Daar hebben ze tussen Amsterdam en Den Haag geen last van, maar wordt het wel een stuk moeilijker om de Nedersaksenlijn aan te leggen, terwijl die in een grensregio zo van belang is.’ (R3)

Daarnaast geven respondenten aan dat draagvlak en timing van de boodschap heel belangrijk is. Op dit moment voelen zij veel draagvlak voor hun positionering: ‘We hebben gekozen om ‘Elke regio telt’ als uitgangspunt te nemen. Nu is het politieke momentum er ook. Het rapport wordt zo breed gedragen door de politiek en media, dat dit hét moment is om gebruik te maken van dat draagvlak.’ (R2) Dit zorgt ervoor dat SNN een positie aanneemt waarbij ze regie van Rijk verwachten om verschillen tussen regio’s kleiner te maken.

Vervolgens is de vraag op welke manier deze boodschap wordt gebracht. Respondenten geven aan dat dit een complex spel is. ‘Je wil niet die ene drammer zijn en alles in het negatieve trekken, aan de andere kant willen we wel een andere visie op onze regio en daar is verandering voor nodig.’ (R1). SNN legt daarom over het algemeen de focus op de negatieve gevolgen die het huidige beleid heeft op de regio. ‘We leggen bijvoorbeeld de nadruk op de terugloop van voorzieningen en achteruitgang van de brede welvaart.’ (R1) SNN doet dit omdat een verhaal over verandering sneller aanslaat bij politici, ze moeten er immers zelf belang bij hebben. Respondenten geven echter duidelijk aan dat de manier waarop je een lobbyboodschap insteekt een complexe afweging is die van heel veel factoren afhankelijk is. Respondent 3 vat het treffend samen: ‘Aan de ene kant kun je het verhaal insteken als volgt: er is verandering nodig omdat sommige dingen in onze regio misgaan. De andere kant is het verhaal van de kansen die Noord-Nederland biedt en

wat dat oplevert voor Nederland. We gebruiken beiden, maar op dit moment heb ik het gevoel dat het eerste verhaal beter aansluit in Den Haag.’ (R3) Dat laatste benadrukt wederom het belang van politiek momentum, zoals eerder omschreven.

Met betrekking tot de strategie die SNN gebruikt om deze boodschap uit te dragen, impliceert hun naam al dat ze dit samen doen: ‘We werken al lang samen onder de noemer van SNN. Het is echt het verhaal van de héél Noord-Nederland, met alle stakeholders, partijen, overheden en bedrijven. Dat maakt het zo ontzettend krachtig.’ (R1). Een nadeel is dat ‘het je soms minder flexibel maakt, omdat je het met veel personen en stakeholders moet afstemmen. De belangen moeten wel structureel hetzelfde zijn’. (R2). Direct lobbyen bij politici heeft daarom hun voorkeur: ‘Kamerleden zijn vaak best ontvankelijk voor onze boodschap, omdat ze weten dat het een breed gedragen boodschap is niet slechts van één kleine gemeente in een uithoek komt.’ (R3) Dat doen ze met een aanvallende strategie, er wordt hard gewerkt om de boodschap van de regio over te brengen in Den Haag. ‘Nu het politieke speelveld open staat voor verandering, is dit het moment om met deze boodschap naar voren te stappen. We moeten zeker niet achterover gaan leunen.’

Concluderend heeft SNN als doel om de welvaart in Nederland evenrediger te verdelen. Het positioneert zich daarmee middels homogeen en top-down beleid vanwege de geografische ligging aan de rand van het land en het politieke draagvlak dat er is voor dit beleid. Ze benadrukken de negatieve gevolgen voor de regio van het huidige beleid, maar nuanceren dat de manier waarop een boodschap wordt gebracht complex is en niet te negatief mag zijn. Ze gebruiken een samenwerkende, direct en aanvallende strategie omdat de boodschap dan het krachtigst overkomt en dit het beste past bij het politieke momentum.

4.2.2 Noord-Brabant

Ook voor Noord-Brabant zal eerst kort beschreven wat hun visie op regionale welvaartsverdeling is en hoe zij zich in Den Haag positioneren. Door middel van de interviews zal er in worden gegaan op de beweegredenen om hiervoor te kiezen en waarom ze welke strategie gebruiken.

Noord-Brabant heeft als doel om een economische motor te fungeren van Nederland en beschouwt zichzelf als groeikern, zoals uiteengezet in 4.1. Dit komt ook naar voren in de interviews. ‘We hebben veel stedelijke regio’s met Brainport als middelpunt. De regio is ontzettend belangrijk voor de rest van Nederland.’ (R5) Respondenten benadrukken dat Mainport Brainport Eindhoven nodig is om de Nederlandse economie draaiende te houden.

Noord-Brabant positioneert zichzelf door middel van een heterogene regionale ontwikkeling en top-down beleid. Uit de interviews blijkt dat het uitgangspunt is dat niet iedere regio even

welwend kan zijn en dat Noord-Brabant als groeimotor juist ook veel welvaart toevoegt aan minder welvarende regio's. 'Je moet er niet aan denken dat een ASML en half Veldhoven straks naar het buitenland gaat, dan hebben we als land gewoon echt serieuze problemen. Daar moet Den Haag echt iets aan doen. Met die boodschap zitten we hier [in Den Haag].' (R4) Volgens Noord-Brabant is het Rijk aan zet om dit mogelijk te maken. Het is namelijk te groot voor de provincie en bovendien in 'nationaal belang dat Den Haag in Noord-Brabant en Brainport blijft investeren om een internationale en concurrerende economie te behouden.' (R6) Uit de interviews blijkt steeds dat het nationale belang van de regio de voornaamste reden is om deze positie te kiezen.

De manier waarop deze boodschap wordt overgebracht is overwegend waarschuwend en met een negatief frame. 'Er spelen veel crises tegelijkertijd in dit land waardoor de ontwikkeling van Brainport onder druk staat. Werknemers kunnen bijvoorbeeld geen huis vinden en dat is voor die bedrijven echt een probleem.' (R4) Het idee is dat algemeen bekend is dat Noord-Brabant een belangrijke groeimotor van Nederland is, en de focus daarom verschuift naar de gevolgen op het moment dat dit niet meer zo zou zijn. 'Dat Noord-Brabant veel toevoegt aan Nederland is inmiddels bij iedereen wel duidelijk, het is dus nu zaak om te voorkomen dat dat wegvalt.' (R5) Hiermee wordt duidelijk dat Noord-Brabant een negatief frame gebruikt. Respondenten brengen echter een belangrijke nuance aan. De manier waarop een boodschap wordt gebracht is een moeilijke afweging en vaak afhankelijk van de context en het politieke speelveld. Een positief frame kan nog steeds, maar 'we hebben Noord-Brabant altijd als een fantastische plek neergezet en daardoor zijn we ook flink gegroeid. Je merkt nu dat er een shift plaatsvindt in Den Haag waarbij men vindt dat andere regio's ook eens aan de beurt zijn. Prima, zo lang dat maar niet ten koste gaat van bijvoorbeeld Brainport. Daar waarschuwen we nu voor.' (R6)

De strategie die Noord-Brabant is allereerst vooral samen optrekken met andere stakeholders. De boodschap richting de kabinetsformatie is bijvoorbeeld opgesteld met alle stedelijke regio's in Brabant, de provincie en Brainport.

'Ons pamflet is opgesteld samen met veel andere partners zodat het echt een Brabants verhaal is. De provincie was wel *in the lead* en het afstemmen tussen de verschillende partners kost vooral veel tijd. Met veel partners moet je wel oppassen dat de boodschap niet te water en 'hoog over' wordt.' (R5) Respondenten geven aan dat het geheel meer is dan de som der delen en dat een samenwerkende strategie daarom beter werkt. 'Het signaal komt gewoon beter over.' (R4)

Samen gebruiken ze een directe en aanvallende strategie. 'We houden vooral contact met de Brabantse Kamerleden en woordvoerders EZK [Economische Zaken & Klimaat]. Je moet een band

opbouwen met relevante mensen zodat ze je iets gaan gunnen op de lange termijn.’ (R6) De respondenten geven aan dat zij en Brabantse politieke bestuurders zich zorgen maken over de toekomst. ‘Het doel is echt om te voorkomen dat Brabant zijn internationale, innoverende economische status kwijtraakt.’ (R4) En: ‘Achterover leunen is er in dit werk niet bij, en zeker niet in deze tijd waarin andere [politieke] partijen groot zijn die toch anders tegen dingen aankijken dan een paar jaar geleden.’ (R5) Als voorbeeld wordt het Groeifonds genoemd, iets dat belangrijk is voor veel bedrijven in Brabant, maar na de Tweede Kamerverkiezingen van 2023 op losse schroeven staat. Ook hier lijkt het politieke speelveld dus invloed te hebben op de strategie.

Concluderend heeft Noord-Brabant als doel om zijn status als innoverende groeikern die een grote bijdrage levert aan de welvaart van heel Nederland in stand te houden. Dat doet het door zich te positioneren met heterogeen en top-down beleid. Het Rijk moet investeren in het behoud van het huidige situatie, omdat hier nationaal belang achter zit voor alle regio’s. Daarbij gebruiken ze vooral een negatief frame, het voorkomen van negatieve gevolgen de regio staat centraal omdat die boodschap gevoelsmatig het beste aansluit bij het politieke momentum. Om die boodschap over te brengen wordt een directe, samenwerkende en aanvallende strategie gebruikt omdat er zorgen zijn dat er niet genoeg in Noord-Brabant wordt geïnvesteerd. Er moet iets gebeuren en dat bereik je sneller als je met andere stakeholders direct politici en beleidsmakers benadert.

4.2.3 Limburg

Ook voor Limburg zal eerst besproken worden welke visie op de welvaartsverdeling in Nederland zij hebben en hoe zij zich positioneren. Afsluitend zal toegelicht worden welk frame en strategie zij gebruiken.

Zowel in de documenten als interviews komt naar voren dat Limburg de benadrukt dat er onrechtvaardige verschillen tussen regio’s zijn in Nederland. Respondenten benadrukken dat de welvaart in Limburg veel lager is dan de rest van Nederland en het standpunt is dat daar te weinig oog voor is in Den Haag.

Limburg neemt hierin een bijzondere positie aan. Homogeniteit tussen regio’s staat weliswaar centraal, maar waar Noord-Brabant en SNN duidelijk kiezen voor top-down of bottom-up beleid, benadrukt Limburg zowel dat het Rijk de regie moet nemen, als dat Limburg ook veel best zelf kan. Net als SNN is de geografische ligging en het politieke momentum de reden voor Limburg om in te zetten op een homogene welvaartsontwikkeling tussen regio’s. ‘We hebben veel meer grens met Duitsland en België, dan met Nederland. We lopen daarom tegen veel grensbelemmeringen aan, omdat Rijksbeleid hier vaak niet op is ingericht en er achterstanden ontstaan in vergelijking met andere regio’s. Bijvoorbeeld op veiligheidsgebied. 44% van het aantal rechtshulpverzoeken uit het

buitenland komt in Limburg terecht, terwijl we maar 8% van de politiecapaciteit van Nederland hebben.’ (R7) Maar Limburg kies echter zowel voor bottom-up als voor top-down beleid. Aan de ene kant is het Rijk aan zet om de grensregio’s meer centraal te stellen. ‘Er zijn grensbelemmeringen die onze economie in de weg zitten. Dat wegnemen is echt een landelijke taak. Er wordt vaak niet over nagedacht. Tijdens corona konden [door landelijke maatregelen] Belgische medewerkers van het ziekenhuis in Maastricht geen beroep meer doen op de Nederlandse sociale zekerheid omdat ze meer dan 25% van de werktijd in België waren. Terwijl de grens letterlijk dicht was en ze niet naar kantoor in Nederland mochten vanwege coronamaatregelen.’ (R7) Aan de andere kant wil Limburg ook de regie zelf naar zich toe trekken. De provincie weet zelf het beste voor welke uitdagingen het staat en hoe ze deze oplost. Zo stelt een respondent dat ‘de boodschap aan het Rijk is om meer te investeren door de kansen die hier liggen, maar we zelf ook het beste weten hoe we die kansen moeten benutten.’ (R9) Respondenten geven aan dat het politiek draagvlak hiervoor de belangrijkste reden is om hiervoor te kiezen. ‘Limburgse Kamerleden zijn op dit moment snel geneigd dit verhaal over te nemen dat het Rijk de regie moet nemen waar het kan om te investeren in Limburg en er ook genoeg autonomie over moet blijven.’ (R10)

Limburg brengt deze boodschap door een negatief frame te gebruiken. Respondenten geven aan dat ze bij voorkeur focussen op de kansen die Limburg biedt, maar dit in de praktijk lastig is. ‘We willen af van het imago als het zielige eendje van de klas. Er liggen hier heel veel kansen. Het is in de praktijk ontzettend lastig om te laten zien welke kansen hier liggen. We blijven te veel hangen in het idee dat onze provincie achtergesteld is.’ (R8) Respondenten geven aan dat dit verhaal vaak niet overkomt in Den Haag en de politiek vaker aanslaat op een boodschap waarmee ze zich profileren, en die is in het huidige speelveld voornamelijk negatief. ‘Er zijn ook grote verschillen waar we iets mee willen. Een verhaal over dreigende sluitende ziekenhuizen wordt bijvoorbeeld zo opgepakt.’ (R10)

Deze boodschap wordt zo veel mogelijk met meerdere partners uit de regio overgebracht, waarmee een samenwerkende strategie wordt gebruikt. ‘We proberen waar mogelijk samen op te trekken met [wetenschappelijke campussen van] Brightlands, universiteiten en gemeenten. Bijvoorbeeld nu met de casus omtrent internationale studenten, hebben we recent een brief gestuurd naar Den Haag namens heel veel organisaties.’ (R9) Dit gebeurt veelal via een directe, aanvallende strategie. ‘Onze lijntjes lopen voornamelijk via Limburgse Kamerleden. En anders kan GS [het provinciebestuur] ook via hun eigen politieke partij nog iets proberen te bereiken.’ (R7) Volgens respondenten is het huidige politieke klimaat de reden om dit zo aan te pakken: ‘De regio

is een actueel onderwerp waar ze zich in Den Haag nu makkelijker mee profileren.' (R10). Limburg gebruikt daarom een aanvallende, directe en samenwerkende strategie.

Concluderend benadrukt Limburg dat er onrechtvaardige verschillen tussen regio's zijn waardoor zijn benadeeld worden, met name door hun geografische ligging. Ze positioneren zich daarmee door homogeen beleid voorop te stellen, in combinatie met zowel bottom-up als top-down beleid. Daar wordt een negatief frame aan gekoppeld, met een directe, samenwerkend en aanvallende strategie omdat dit het beste past bij het politieke speelveld op dit moment.

4.3 Analyse

Uit de resultaten blijkt dat regio's zich verschillend positioneren. Regio's in de Randstad en groeikernen (Zuid-Holland, Noord-Brabant en Utrecht) positioneren zich zoals verwacht anders dan de regio's daarbuiten (Limburg, SNN, Zeeland). Dat perifere regio's meer de nadruk leggen op homogeniteit tussen regio's en top-down beleid is lijn met de verwachting van Molema (2023) en De Voogd & Cuperus (2022). Zij willen namelijk een verandering in het beleid van de afgelopen decennia, die vooral gericht was op groeikernen en heterogeniteit tussen regio's. Dat de regio's die daarvan profiteren zich positioneren om dit beleid juist te behouden, is dan ook in de lijn met de verwachting. Uit de casestudies blijkt dat vooral de geografische ligging en het politiek speelveld van dit moment ten grondslag liggen aan de keuze voor deze positionering.

Waar de literatuur geen duidelijkheid geeft over de positionering van regio's ten opzichte van bottom-up en top-down beleid, blijkt uit de resultaten dat top-down beleid bij alle regio's naar voren komt. Ongeacht het doel of positionering van de regio, vindt iedere regio dat het Rijk nu aan zet is om regionale ontwikkeling vorm te geven. Een uitzondering hierop is Limburg, dat zowel bottom-up als top-down regionaal beleid beoogt. Het huidig politiek speelveld wordt genoemd als reden. Gezien regionale ontwikkeling nu hoog op de politieke agenda staat, wordt het volgens respondenten makkelijker om iets van het Rijk te vragen.

Het eerste deel van het conceptueel model is daarmee in lijn met de verwachting omdat het politieke momentum ervoor zorgt dat het beleid van de afgelopen decennia onder hoogspanning staat (Molema, 2023). Daarom kiezen regio's juist voor het behoud van dat beleid of het tegenovergestelde waarbij het Rijk aan zet is.

De manier waarop de boodschap gebracht wordt en welke strategieën daarbij gebruikt worden wijken daarentegen af van het conceptueel model uit het theoretisch kader. Alle regio's uit de casestudies gebruiken een negatief frame om hun boodschap over te brengen. Nisbet (2009) en

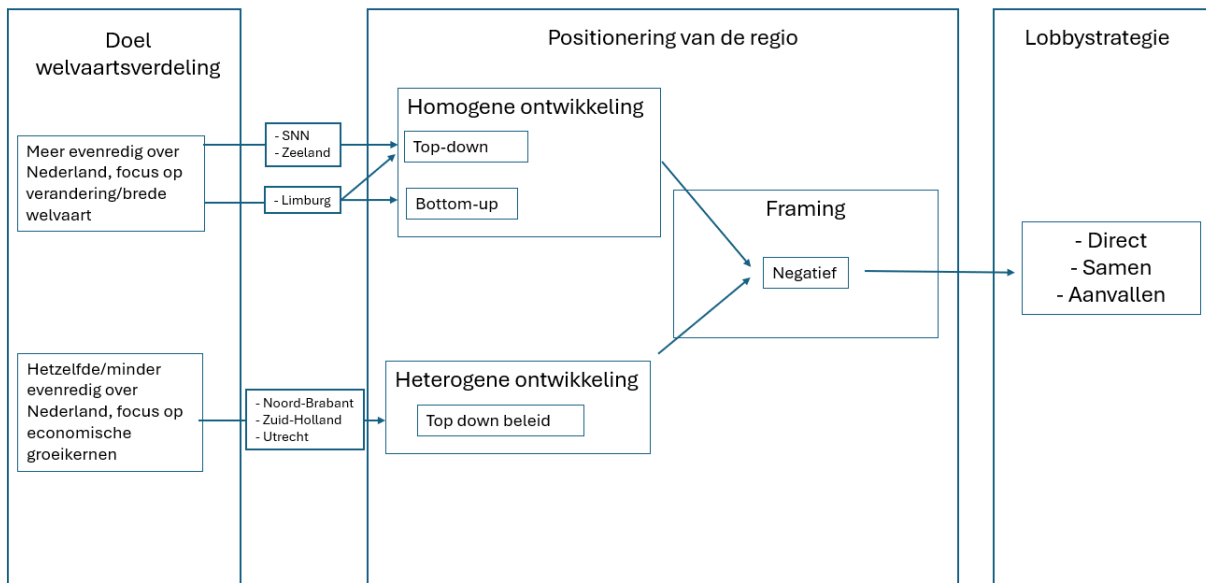
Lock en Davidson (2023) stellen dat een lobbyboodschap die gericht is op behoud van het huidige beleid, zoals Noord-Brabant, een positief frame gebruiken om de voordelen van dat beleid te benadrukken. Noord-Brabant gebruikt echter een negatief frame, ondanks hun focus op het behoud van huidig beleid. Hun boodschap richting Den Haag benadrukt de negatieve gevolgen van een mogelijke verandering voor heel Nederland, waardoor ze een negatief frame gebruiken. Juist het voorkomen van die verandering zorgt dus voor een negatief frame. Limburg en SNN gebruiken zoals verwacht ook een negatief frame, omdat zij juist wel een verandering in regionaal beleid als boodschap hebben en benadrukken de negatieve gevolgen van het huidige beleid, zoals Lock en Davidson (2023) stellen. Alle respondenten geven aan dat het huidige politiek speelveld hierin een grote rol speelt. Het huidige regionale beleid staat onder druk en politici kunnen zich beter profileren met een negatieve boodschap. Regio's willen wel een positieve boodschap uitdragen, maar daarmee kunnen politici zich minder goed profileren.

Eenzelfde analyse is te maken in de gebruikte strategieën. Waar de literatuur van Baumgartner et al. (2009) en Lock en Davidson (2023) stelt dat lobbyboodschappen gericht op behoud van beleid, zoals Noord-Brabant, een verdedigende, indirecte strategie gebruiken waarbij ze vooral alleen opereren laten resultaten zien dat Noord-Brabant juist een aanvallende, directe strategie kiest en samen met andere partners opereert. Het voorkomen van verandering van beleid is dusdanig belangrijk voor de regio, dat het een andere strategie gebruikt. Ook hier wordt het argument gebruikt dat het regionaal beleid onder hoogspanning staat en achterover leunen politiek gezien daarom geen optie is. Andere regio's gebruiken dezelfde strategie omdat zij juist een verandering in beleid willen bewerkstelligen, zoals de literatuur ook voorschrijft.

De Voogd en Cuperus (2022) en Molema (2023) constateren een verandering in de visie op regionaal beleid, iets dat dit ook vaak terugkomt in dit onderzoek. Respondenten geven aan dat er veel aan het veranderen is omtrent regionaal beleid en veel politici zich ermee willen profileren. Op basis hiervan kiezen regio's een directe, aanvallende en samenwerkende strategie omdat het beter past in het politieke momentum. In tegenstelling tot Lock en Davidson (2023), die stellen dat een op basis van de boodschap er een verschillende strategie wordt gebruikt, lijkt dit hier niet het geval te zijn. Alle regio's gebruiken eenzelfde negatief frame en strategie, ongeacht wat hun doel is.

Op basis van de resultaten is een nieuw conceptueel model opgesteld.

Afbeelding 4

5. Conclusie en aanbevelingen

De hoofdvraag van dit onderzoek was: *Op welke manier verhoudt de positionering van Nederlandse provincies zich tot hun lobby richting 'Den Haag'?* Om deze vraag te beantwoorden is eerst uiteengezet dat er recent sprake lijkt van een trendbreuk in het regionaal beleid, waarbij de focus verschuift van investeringen in economische groeikernen naar een meer evenredige (brede) welvaartsverdeling over regio's.

Er zijn verschillende manieren om naar regio's te kijken. Zo kan er geïnvesteerd worden in groeikernen waarmee alle regio's profiteren, maar zich ook verschillend ontwikkelen (heterogeen beleid). Aan de andere kant kan een evenredige welvaartsontwikkeling tussen regio's gestimuleerd worden (homogeen beleid). Dit kan vervolgens bereikt worden door centrale regie vanuit een centraal overheidsbestuur (in Nederland het Rijk in Den Haag) door middel van top-down beleid, of door de regie bij de regio's zelf te laten (bottom-up beleid).

Dit onderzoek heeft door middel van een documentenanalyse en interviews inzicht geboden in de manier waarop Nederlandse regio's zich positioneren en waarom. In lijn met de theorie kiezen perifere regio's door hun geografische ligging voor een homogene positionering, terwijl regio's in groeikernen kiezen voor homogeen beleid omdat het hun de meeste welvaart oplevert. Alle regio's kiezen daarentegen voor top-down beleid en vinden daarmee dat het Rijk aan zet is om regionale ontwikkeling vorm te geven. Dit heeft volgens respondenten te maken met het huidige politieke klimaat omtrent regionaal beleid. Alleen Limburg positioneert zich door zowel in te zetten op bottom-up als top-down beleid.

Niet alleen heeft dit onderzoek inzicht geboden in de manier waarop regio's zich positioneren in Den Haag, maar bovenal op welke manier ze die positie uitdragen en waarom. Men kan de boodschap met een positief of negatief frame overbrengen. Gebaseerd op de literatuur was de verwachting dat de omslag in het denken omtrent regionaal beleid zou zorgen voor een negatief frame voor de perifere regio's omdat zij focussen op een beleidsverandering. Andere regio's benadrukken juist het behoud van huidig beleid waarmee zij een positief frame zouden gebruiken. Het blijkt echter dat het politiek speelveld omtrent regionaal beleid ervoor zorgt dat iedereen een negatief frame gebruikt om voor elkaar te krijgen dat hun beleidsopvatting over regionale welvaartsontwikkeling te overhand krijgt. Enerzijds kunnen negatieve gevolgen van nieuw beleid worden benadrukt, anderzijds worden de negatieve gevolgen van huidig beleid genoemd. Sommige regio's willen wel een positief frame gebruiken, maar nu regionaal beleid hoog op de politieke agenda staat kunnen politici zich makkelijker profileren met een negatief frame. Dat zorgt er ook voor dat iedere regio – in tegenstelling tot de verwachting uit de literatuur – dezelfde

strategie gebruikt om hun boodschap uit te dragen. Alle regio's gebruiken een directe, aanvallende, samenwerkende strategie. Haagse politici worden actief benaderd om beleid te veranderen met zoveel mogelijk partners uit de regio, ongeacht hun doelstelling of positionering. Respondenten geven aan dat dit komt door de spanning die er op dit moment op regionaal beleid ligt, waarmee de urgentie zo groot is dat een behoudende strategie niet werkt.

De hoofdconclusie is dat regio's verschillende doelen en positioneringen hebben. Maar deze positioneringen hebben geen invloed op de framing en strategieën van de provincies. Door de politieke spanning omtrent regionaal beleid lobbyen de regio's een negatief frame en directe, aanvallende en samenwerkende strategie. Regio's positioneren zich wel verschillend afhankelijk van hun geografische ligging, maar het regionale beleid in Den Haag staat onder dusdanige spanning dat iedere regio hetzelfde soort frame en strategie kiest.

Hieruit volgen twee aanbevelingen. Uit dit onderzoek blijkt dat politieke spanning een belangrijke factor is om voor een directe, aanvallende en samenwerkende strategie te kiezen. Het is voor regio's en andere organisaties die lobbyen daarom aanbevolen om vroeg te signaleren wanneer de politieke spanning op een dossier stijgt, om zo vroeg mogelijk een directe, aanvallende en samenwerkende strategie in te zetten. Daarnaast komt vaak terug dat een strategie waarbij er samengewerkt wordt door meerdere partners beter werkt en politici ontvankelijker zijn voor de boodschap. Een tweede aanbeveling is dus om als regio samen op te trekken met andere regio's die hetzelfde doel of positionering hebben richting Den Haag. Samen sta je sterker in de lobbywereld.

5.1 Discussie en vervolgonderzoek

Dit onderzoek heeft op een aantal vlakken theorieën bevestigd, maar ook aanvullingen gedaan op de huidige wetenschappelijke literatuur. Hier zitten echter een aantal limitaties aan. Inhoudelijk heeft dit onderzoek gekeken in hoeverre de positionering van een regio zich tot die strategie en frame verhoudt. Er bestaan echter veel factoren die een lobbystrategie en gekozen frame kunnen beïnvloeden (Lock & Davidson, 2023). De kans is dus aanwezig dat er andere factoren bestaan zijn die de lobbystrategie van regio's beïnvloeden die niet zijn meegenomen in dit onderzoek. Daarnaast is onderzoek naar lobbyen vaak moeilijk meetbaar omdat het een complexe spel is dat vaak achter gesloten deuren plaatsvindt (Harris & Fleischer, 2005). Dit onderzoek bood de unieke mogelijkheid om met veel Public Affairs-adviseurs te praten over hun werkzaamheden die vaak niet in de openbaarheid plaatsvinden en heeft daarom veel toegevoegde waarde aan de literatuur, maar door het besloten karakter van lobbyen is het niet volledig uit te sluiten dat respondenten vertrouwelijke, maar relevante informatie hebben achtergehouden in de interviews.

Methodologisch zijn er aantal limitaties aan een case study. Een case study is niet altijd betrouwbaar omdat enkele onderzoekseenheden moeilijk te generaliseren zijn (Creswell & Creswell, 2018). Door meerdere case studies te doen en vergelijken, in combinatie met een zorgvuldige casusselectie, welke verantwoord is in hoofdstuk 3, kan een case study wel degelijk iets zeggen over een groter geheel (Flyvbjerg, 2006). Het is echter niet uit te sluiten dat een andere casusselectie afwijkende resultaten vertoond zou hebben. Daarnaast zijn de Nederlandse case studies van de provincies moeilijk te generaliseren naar andere regio's in het buitenland, omdat zij andere regio's met verschillende politiek stelsels kennen.

Verder is er maar één onderzoeker betrokken, waardoor de resultaten niet geverifieerd konden worden bij andere onderzoekers. Tevens is selectief coderen altijd onderhevig aan interpretatie van de onderzoeker (Ryan & Bernard, 2003). Dit kan invloed hebben op de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek, maar door meerdere soorten bronnen te gebruiken is deze limitatie ook deels tenietgedaan.

Implicaties voor vervolgonderzoek zijn vooral gericht op de nieuwe trends in regionaal beleid. Dit onderzoek toont indirect aan dat er veranderingen plaatsvinden omtrent de visie op regionaal beleid in Nederland. Dit onderzoek is te klein om te stellen dat er sprake is van een trendbreuk, maar sommige literatuur en respondenten suggereren dit wel. Vervolgonderzoek zou dus gericht kunnen zijn op de huidige dynamiek omtrent regionaal beleid in Nederland. Is er daadwerkelijk sprake van een trendbreuk omtrent regionaal beleid in Nederland?

Daarnaast blijft de dynamiek van lobbyen een onderbelicht thema, met name in Nederland. Daar heeft dit onderzoek wel aan bijgedragen, maar vervolgonderzoek zou gericht kunnen zijn op de manier waarop er in Nederland gelobbyd wordt door verschillende regio's in vergelijking met andere landen of andere lobby-organisaties.

Literatuurlijst

- Ascani, A., Crescenzi, R., & Iammarino, S. (2012). Regional economic development. *A Review, SEARCH WP01/03*, 2-26.
- Ballas, D., & Dorling, D. (2018). Spatial divisions of poverty and wealth. In *The Routledge Companion to Spatial History* (pp. 204-222). Routledge.
- Baumgartner, F.R., Berry, J.M., Hojnacki, M., Leech, B.L. & Kimball, D.C. (2009), *Lobbying and Policy Change: Who Wins, Who Loses, and Why*. University of Chicago Press, Chicago, MS.
- Blatter, J., & Haverland, M. (2012). Designing case studies: Explanatory approaches in small-N research. *Palgrave Macmillan*.
- BBB. (2023). *Van vertrouwenscrisis naar naoberstaat*. Geraadpleegd via: [BBB_VERKIEZINGSPROGRAMMA_NOV2023_Corr4.indd \(boerburgerbeweging.nl\)](#)
- CDA. (2023). *Verkiezingsprogramma 2023: Recht doen*. Geraadpleegd via: [Recht doen. \(cda.nl\)](#)
- Creswell, J.W. & Creswell, J.D. (2018) *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Sage, Los Angeles.
- De Voogd, J. (2022). Recht doen aan verschil. *brede welvaart, grote opgaven!*, 63.
- De Voogd, J. & Cuperus, R. (2021). *Atlas van Afgehaakt Nederland*. Ministerie van Binnenlandse Zaken.
- Geerts, M. (2022). *Assessing effectiveness of public affairs: An explorative research to the methods for assessing effectiveness of public affairs by regional governments in the Dutch political arena*. University of Twente.
- Gerring, J. (2004). What is a case study and what is it good for? *American political science review*, 98(2), 341-354.
- Harris, P., & Fleisher, C. S. (2005). *Handbook of public affairs*. Sage.
- Higgins, B. (2017). *Regional development theories and their application*. Routledge.
- Homsy, G. C., Liu, Z., & Warner, M. E. (2019). Multilevel governance: Framing the integration of top-down and bottom-up policymaking. *International Journal of Public Administration*, 42(7), 572-582.
- Kirk, J., & Miller, M. L. (2011). Reliability and Validity in Qualitative Research. *Sage Research Methods*.

- Komarovskiy, V., & Bondaruk, V. (2013). The role of the concept of “growth poles” for regional development. *Journal of public administration, finance and law*, 4(4), 31-42.
- Korteweg, A. (2018). *Lobbyblindheid, en hoe die te bestrijden*. Res Publica, 60(3).
- Lock, I., & Davidson, S. (2023). Argumentation strategies in lobbying: toward a typology. *Journal of Communication Management*. <https://doi.org/10.1108/JCOM-09-2022-0111>
- Lu, D. (2024). *Regional development and its spatial structure*. Springer Nature.
- McGrath, C., Moss, D., & Harris, P. (2010). *The evolving discipline of public affairs*. *Journal of Public Affairs*, 10(4), 335-352.
- Meerling, A. (1980). *Methoden en technieken van psychologisch onderzoek (1ste editie)*. Boom.
- Milikowski, F. (2020). *Een klein land met verre uithoeken: Ongelijke kansen in veranderend Nederland*. Atlas Contact.
- Molema, M. (2023). *Zwaaien, roepen, springen: Naar een land waar elke regio telt*. Uitgeverij en boekhandel van Gennep bv.
- Benington, J., & Moore, M. H. (2011). Public value in complex and changing times. In *Public value* (pp. 1-30). Palgrave, London.
- Nieuwkerk, S. (2023). *Maatschappelijke barometer oktober 2023: Stemzekerheid, verkiezingsthema's, bestuurlijke hervorming*. Ipsos.
- Nisbet, M. (2009), “Framing science: a new paradigm in public engagement”, in Kahlor, L. and Stout, P. (Eds), *Understanding Science: New Agendas in Science Communication*, Taylor & Francis, pp. 40-67
- Pike, A., Rodríguez-Pose, A., & Tomaney, J. (2007). What kind of local and regional development and for whom?. *Regional studies*, 41(9), 1253-1269.
- Pike, A., Rodríguez-Pose, A., & Tomaney, J. (2010). *Handbook of Local and Regional Development*. In Routledge eBooks. <https://doi.org/10.4324/9780203842393>
- Polenske, K. R. (2017). Growth pole theory and strategy reconsidered: domination, linkages, and distribution. *Regional economic development*, 91-111.
- PvdA/Groenlinks. (2023). *Verkiezingsprogramma 2023: Samen voor een hoopvolle toekomst*. Geraadpleegd via: [Lees ons verkiezingsprogramma | GroenLinks-PvdA \(groenlinkspvda.nl\)](https://www.groenlinkspvda.nl)

- Raspe, O., Content, J., & Thissen, M. (2019). Brede welvaart en regionale ontwikkelingen. *Den Haag: PBL*.
- Renn, O. (2020), "Risk communication: insights and requirements for designing successful communication programs on health and environmental hazards", in Heath, R.L. and O'Hair, D. (Eds), *Handbook of Risk and Crisis Communication*, Routledge, New York, pp. 80-98
- Ryan, G. W., & Bernard, H. R. (2003). Techniques to identify themes. *Field methods*, 15(1), 85-109
- Siddiki, S. (2018), "Policy design and conflict", in Howlett, M. and Mukherjee, I. (Eds), *Routledge Handbook of Policy Design*, Routledge, New York, NY, pp. 212-224
- Sisto, D. (2018). The EU lobby of the Dutch provinces and their 'House of the Dutch Provinces' regions.
- Stöhr, W., & Taylor, D. R. F. (1981). Development from above or below? The dialectics of regional planning in developing countries.
- Thirlwall, A. P. (1987). Keynes, economic development and the developing countries. In *Keynes and Economic Development: The Seventh Keynes Seminar held at the University of Kent at Canterbury, 1985* (pp. 3-35). London: Palgrave Macmillan UK.
- Thissen, M., & Content, J. (2022). Brede welvaart in Nederlandse gemeenten: Het belang van regionale samenhang. *Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag*.
- Timmermans, A. (2015). *The moving stages of public affairs in the Netherlands*. *Interest Groups & Advocacy*, 4, 25-39.
- Timmermans, A. (2018). Lobbybrieven en het regeerakkoord. *Res Publica*, 60(3), 181-205.
- Tödtling, F. (2010). Endogenous approaches to local and regional development policy. In *Handbook of local and regional development* (pp. 333-343). Routledge.
- Van Dam, F., & Manting, D. (2015). Nieuwe perspectieven voor groeikernen. *Real Estate Research Quarterly*.
- Van den Berg, C., & Kok, A. (2021). *Regionaal maatschappelijk onbehagen: naar een rechtsstatelijk antwoord op perifeer ressentiment*. Rijksuniversiteit Groningen.
- van Schendelen, R. (2012). *New trends of public affairs management at the EU level*. *Journal of Public Affairs*, 12(1), 39-46.

Van Thiel, S. (2016). Bestuurskundig onderzoek: een methodologische inleiding. Bussum: Coutinho.

Verhelst, T. (2018). Formele bestuurslaag of informele belangengroep? Een literatuurstudie over de rol en invloed van lokale besturen in het Europese multilevel governance systeem. *Res Publica*, 60(3).

Yin, R. K. (2009). Case study research: Design and methods (Vol. 5). Sage.

Bijlagen

Bijlage 1: Lijst van respondenten

Functie	Organisatie	Respondent nummer
Hoofd lobby-office	Provincie Limburg	R10
Lobby-coördinator	Provincie Limburg	R9
Senior Public Affairs adviseur	Provincie Limburg	R8
Teammanager Public Affairs	Provincie Limburg	R7
Senior Public Affairs Adviseur	Provincie Noord-Brabant	R6
Senior Public Affairs Adviseur	Provincie Noord-Brabant	R5
Teammanager Public Affairs	Provincie Noord-Brabant	R4
Adviseur Public Affairs	Samenwerkingsverband Noord-Nederland	R3
Senior Public Affairs Adviseur	Samenwerkingsverband Noord-Nederland	R2
Public Affairs Adviseur	Samenwerkingsverband Noord-Nederland	R1

Bijlage 2: Lijst met documenten

- 1. Provincie Noord-Brabant:** *Aanbod Kabinetsformatie Noord-Brabant 2023 (4 p.)*
- 2. Provincie Limburg:** *Limburg: Kansen voor heel Nederland! (72 p.)*
- 3. Provincie Zeeland:** *Zeeuws Aanbod: Kabinetsformatie 2023 (4 p.)*
- 4. SNN:** *Noord-Nederlandse inzet richting Kabinetsformatie 2024 (4 p.)*
- 5. Provincie Zuid-Holland:** *Verkiezingsdocument 2023 (14 p.)*
- 6. Provincie Utrecht:** *Samenwerken aan de Metropoolregio Utrecht, het kloppend hart van de gezonde samenleving (9 p.)*

Bijlage 3: Codeboom

Selectieve code	Axiale codes	
Doel welvaartsontwikkeling	Economisch/brede welvaart	<ul style="list-style-type: none"> - Economische groei - Brede welvaarts groei - Investeren in groeikernen - Bijdrage land
	Evenredig/onevenredig	<ul style="list-style-type: none"> - Verkleinen verschillen regio's - Regio's zijn achtergesteld* - Groeikernen brengen welvaart hele land
Positioneringen van de regio	Homogeen/heterogeen	<ul style="list-style-type: none"> - Verschillen tussen regio's wel of juist niet evident. - Verschillen tussen regio's zijn rechtvaardig. - Verschillen tussen regio's moeten verkleind worden.
	Top-down/bottom up	<ul style="list-style-type: none"> - Sturing op regionaal beleid moet van het Rijk komen - Sturing moet vanuit de regio zelf komen - Streven naar autonoom beleid - Streven naar financiën vanuit Rijk
Regionale lobbyboodschap	Centrale lobbyboodschap	<ul style="list-style-type: none"> - Doel van de lobby - Korte boodschap
	Framing	<ul style="list-style-type: none"> - Het uitlichten van bepaalde delen van een doel of probleem - Positief frame (meer welvaart, meer efficiëntie) - Negatief frame (minder welvaart, inefficiëntie) - Politiek speelveld*

	Positionering regio in lobby	<ul style="list-style-type: none"> - Homogeen of heterogeen - Top-down of bottom-up - Politiek momentum* - Geografische ligging*
Lobbystrategie	Indirect/direct	<ul style="list-style-type: none"> - Directe lobby bij de beleidsmakers/politici - Indirecte lobby via de media/beïnvloeden van publieke opinie - Politiek draagvlak*
	Aanvallen/verdedigen	<ul style="list-style-type: none"> - Het aanpassen van huidig beleid (aanvallen) of juist behoud van huidig beleid (verdedigen) - Het naar buiten treden van de organisatie of zich juist afsluiten van buiten - De verandering zoeken bij de centrale overheid (aanvallen) - Verandering zoeken bij de regio (verdedigen) - Politiek speelveld*
	Alleen/samen optrekken	<ul style="list-style-type: none"> - De boodschap verkondigen namens één of juist meerdere organisaties - Politiek speelveld*

* staan voor open codes

Bijlage 4: Interviewschema

- Welkom
- Introductie onderzoek
 1. U werkt voor de organisatie ... Wat is uw rol daarin?
 2. Op welke manier komt u in aanraking met de lobby van uw organisatie richting Den Haag?
- Uitleg structuur interview. Vier delen.
- Doel welvaartsontwikkeling:
 1. Wat is het algemene doel van uw provincie richting het Rijk?
 2. In welke mate is economische groei het doel, en in welke mate brede welvaart?
 3. In hoeverre zouden verschillen tussen regio's verkleind moeten worden volgens uw provincie?
 4. Hoe zie u de welvaartsontwikkeling van uw regio voor u?
- Positioneringen van de regio, korte introductie van de concepten. (Doorvragen op beweegredenen)
 1. In welke mate vindt de organisatie verschillen tussen regio's rechtvaardig?
 2. In hoeverre zijn verschillen evident, of ontstaat door overheidsbeleid?
 3. In welke mate wil de regio meer autonomie op regionaal beleid of juist meer sturing van het Rijk?
 4. In welke mate wil de regio meer financiën vanuit het Rijk?
- Regionale lobbyboodschap en framing (korte introductie verschillende frames)
 1. Wat is de centrale boodschap vanuit de regio richting de Rijksoverheid?
 2. Hoe luidt deze boodschap in een aantal zinnen?
 3. Welke specifieke onderdelen van het volledige beleidsdoel worden belicht om de boodschap krachtiger te maken?
 4. Ligt de focus op het beter van maken van heel Nederland/regio of juist op het voorkomen van verkeerd beleid?
 5. Gaat onderliggende boodschap uit van top-down/bottom-up beleid? En juist van homogeen of heterogeen beleid?
- Lobbystrategie
 1. Wie worden er benaderd om de boodschap over te brengen? Directe naar politici of niet?
 2. Wordt er gebruik gemaakt van beïnvloeding publieke opinie (indirect)?
 3. Treedt de organisatie naar binnen/buiten op?
 4. Wordt de boodschap namens meerdere organisaties in de regio uitgedragen, zodat er meer draagvlak ontstaat?
 5. Hoe staat deze strategie in verhouding tot de positionering die uw provincie kiest? (homogeen/heterogeen/top-down/bottom-up) (Doorvragen)